

1

ב"ר יו"ם שחל להיות וכו'. בחולין סוף הכל שומעין (דף י"ז:) מיתראם אם נלאון רבינו ואינו צריך לברך על הבשמים במוצאי יום הכפורים וכו'. זה מנואל ומוסב ומסובג שלל לברך על הבשמים לא במוצאי יום הכפורים וכו' וכו' למעלה שהוא מברך ויקרא. וכבר נזכר נעם לפי שאין הנפש דואבת אלא בליאל שנת השיטה נהם מכל מלאכה ומ"מ כשחל יו"ט להיות בלילה כשנת עונג יו"ט עולה בכשמים. וכבר רבינו ואינו צריך לפי שנתכנס הרי"ט ברכה הנשאל היא חולין ומנואל אומה בכל עת וכל זמן כמנואל שכלום ברכות:

פרק ל א ארבעה דברים נאמרו בשבת וכו'.
 א' זהו וכו'. ב' נמה מדליקין (שבת כ"ה:) אמר רב חזקיה רב הלוקח נר בשבת מוכה רחמי' ידים ורגלים בחמין רשות ואי אומר מנהו מלי מנהו דלמחר רב יהודה כן היה מנהגו של ר' יהודה נר אלנאי ע"ס מביאין לו ערובה מלחא חמין ורומן נה פניו ידיו ורגליו ומתעסק ויושב כסדיקין התלוויים ע"כ:

ב וחכמים הראשונים וכו'. בכל כמני (דף קו"ט.) ר' מנינא מיעסק וקלי' אמיה דמעלי סכמא למר בורא ונלא לקראת שבת מלאכ:

ג ומכבוד השבת וכו'. סרק ללו קשרים (דף ק"ג.) וכדדמו שלל יהא מלוכנן של שנת מלכותך של חול למחר רב הונא ע' לו להחליף יתירין ל' לו להחליף ישלשל בגנדי וסרסי' ויל ישלשל כלפי מטה שיראו חרוטין: וערא תיקון וכו'. ב"ק נפ' מרובה (דף ס"ב:) **ד ואסור לקבוע וכו'.** בנישין סרק השולח (דף י"ח:) שמי משפחות היו זכורשלים אחת קצעה סעודה נע"ס ואחמ כשנת פירוש בזמן בית המדרש ומסיהן נעקרו. והתנו המתרשים ויל אע"ס עמודה לאכול עד שמתקן ואשילו להתמיל נמי ה"מ לצורך טעה אבל לעשות כן תמיד לא דמיושו כמחול בכוור שבת. ובהשגות א"ח דוקא שאסור לקבוע מתלום ולמעלה ע"כ. ונהלשה משלשן רבינו עקיבא ומספס שאינו נוהג בנימום החול אסור לעשותו בע"ס וכל היום בכלל הליקור והזמין כן ממיתרל דנישין ולאכול ואשמות בלא קבועה סעודה אשילו סעודה סרניל מחול כל היום מותר להתמיל ומנואל כן פ' פדני ספיהם (דף ל"ט:) וכר' יוסי. ולקבוע סעודה טעה נה בחול מנהו להמנע מחטעטע סעודה ולמעלה לפי סעבור רבינו לעשר' דק"ל כ"ר' דלמחר דאכל והלך עד שמתקן דהיינו דוקא בלא קבועה סעודה כ"ר' לעשר רבינו ומנין הוא:

ה מסדר אדם וכו'. מיתרחו כל כמני (שבת ק"ו"ט:) לעולם יסדר אדם שלתנו נע"ס אע"ס שאינו צריך אלא למיז ולעולם יסדר אדם שלתנו כמני' ואע"ס שאינו לריך אלא למיז: וצריך שיהיון וכו'. כרייהא סס עמי מלאכי הסרת וכו':

ו אע"ס שהיה וכו'. עס (דף ק"ט:) רב ספרה ממריך רישא רבא מלה סינוטא דג עטמו כן רב הונא מדליק ערגה רב עסא פחיל פחילתא רבא ורב יוסף מלאחי יציר ר' אלע' וזין כחלקר לקטורי סעודה בשבת וכו':

זמנים. הלכות שבת פ"ל

פ"ל ד אסור לקבוע סעודה ומשחת בע"ש וכו' ואע"פ מכבוד השבת שימנע
 אדם מן המנוחה ולמעלה מלקבוע סעודה וכו'. כח העור על דברי רבינו ונהלשה דאף קודם המנוחה אין לקבוע בע"ש כמנהו קאמר דגרסין בפרק הפולח (גיטין ל"ח:) שמי משפחות היו זכורשלים אחת קצעה עכ"ל. ומתוך דברי ה"ה נתיישב זה דרבינו מפרסם היול נה בנימום החול:

ותוך דברי ח"ח תבין דמן המנוחה דקאמר
 רביס היינו מחטט עטוס ולמעלה הלא סהרלכ"ד שנתה סהוא מתלום ולמעלה. ויש סעד לדברי ה"ה ממתין כר"ס ע"ס סמוך למנוחה לא יאכל אדם עד שמתקן ואסיקא (פסחים ק"ו:) דממך

כמ' ולמה ימברכים על הבשמים במוצאי שבת מוצאי יום הכפורים:
 משמחין אותה ומיישבין אותה בריח טוב:

פרק שלשים

א ארבעה דברים נאמרו בשבת שנים מן החורה ושנים מדברי סופרים והן מפורשין על ידי הנביאים. שבתורה וכו' ושמואל. ושנתפרשו על ידי הנביאים כבוד ועונג שנאמר וקראת לשבת עונג ולקדושה ה' מכובד: **ב** יאזוהו כבוד זה שאמרו חכמים שמוצה על אדם לרחוץ פניו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת (אבות ע"ב) וצאית ויושב בכבוד ראש מיהל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך. וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמודיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך: **ג** ומכבוד השבת שלבש כסות נקיה. ולא יהיה מלבוש החול כמלבוש השבת. ואם אין לו להחליף (ומשלשל מליתו כדי שלא יהא מלבושו כמלבוש החול. "ועורא תקון שיהו העם מכבדים בחמישי מפני כבוד השבת: **ד** "אסור לקבוע סעודה ומשחת בערב שבת מפני כבוד השבת. ומתוך (ג) לאכול ולשתות עד שחשך. ואע"פ כן מכבוד השבת שימנע אדם מן המנוחה ולמעלה מלקבוע סעודה:

ה כרי שיכנס לשבת כשהוא מתאוה לאכול: **ה** 'מסדר אדם בערב שבת ואף על פי שאינו צריך אלא לכזית. כדי לכבדו בכניסתו וביציאתו. וצריך לתקן ביתו מבעוד יום מפני כבוד השבת. ויהיה נר דלוק ושולחן ערוך לאכול ומטה מוצעת שכל אלו לכבוד שבת הן: **ו** אע"פ 'שהיה אדם חשוב ביותר ואין דרכו ליקח דברים מן השוק ולא להתעסק במלאכות שבבית חייב לעשות דברים שהן לצורך השבת בגופו שזה הוא כבודו. חכמים הראשונים מזהם מי שהיה (ומפצל העצים לבשל בהן. וממון מי שהיה מבשל או מולח בשר או גודל והופחלות או מדליק נרות. וממון מי שהיה יוצא וקונה דברים שהן לצורך השבת כמאכל ומשקה אף על פי שאין דרכו בכך. וכל המרבה בדבר זה הרי זה משובח:

א יאזוהו כבוד זה שאמרו חכמים שמוצה על אדם לרחוץ פניו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת (אבות ע"ב) וצאית ויושב בכבוד ראש מיהל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך. וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמודיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך: **ג** ומכבוד השבת שלבש כסות נקיה. ולא יהיה מלבוש החול כמלבוש השבת. ואם אין לו להחליף (ומשלשל מליתו כדי שלא יהא מלבושו כמלבוש החול. "ועורא תקון שיהו העם מכבדים בחמישי מפני כבוד השבת: **ד** "אסור לקבוע סעודה ומשחת בערב שבת מפני כבוד השבת. ומתוך (ג) לאכול ולשתות עד שחשך. ואע"פ כן מכבוד השבת שימנע אדם מן המנוחה ולמעלה מלקבוע סעודה:

ה כרי שיכנס לשבת כשהוא מתאוה לאכול: **ה** 'מסדר אדם בערב שבת ואף על פי שאינו צריך אלא לכזית. כדי לכבדו בכניסתו וביציאתו. וצריך לתקן ביתו מבעוד יום מפני כבוד השבת. ויהיה נר דלוק ושולחן ערוך לאכול ומטה מוצעת שכל אלו לכבוד שבת הן: **ו** אע"פ 'שהיה אדם חשוב ביותר ואין דרכו ליקח דברים מן השוק ולא להתעסק במלאכות שבבית חייב לעשות דברים שהן לצורך השבת בגופו שזה הוא כבודו. חכמים הראשונים מזהם מי שהיה (ומפצל העצים לבשל בהן. וממון מי שהיה מבשל או מולח בשר או גודל והופחלות או מדליק נרות. וממון מי שהיה יוצא וקונה דברים שהן לצורך השבת כמאכל ומשקה אף על פי שאין דרכו בכך. וכל המרבה בדבר זה הרי זה משובח:

מגיד משנה

פ"ל ד א ארבעה דברים נאמרו בשבת שנים מן החורה ושנים מדברי סופרים והן מפורשין על ידי הנביאים. שבתורה וכו' ושמואל. ושנתפרשו על ידי הנביאים כבוד ועונג שנאמר וקראת לשבת עונג ולקדושה ה' מכובד: **ב** יאזוהו כבוד זה שאמרו חכמים שמוצה על אדם לרחוץ פניו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת (אבות ע"ב) וצאית ויושב בכבוד ראש מיהל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך. וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמודיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך: **ג** ומכבוד השבת שלבש כסות נקיה. ולא יהיה מלבוש החול כמלבוש השבת. ואם אין לו להחליף (ומשלשל מליתו כדי שלא יהא מלבושו כמלבוש החול. "ועורא תקון שיהו העם מכבדים בחמישי מפני כבוד השבת: **ד** "אסור לקבוע סעודה ומשחת בערב שבת מפני כבוד השבת. ומתוך (ג) לאכול ולשתות עד שחשך. ואע"פ כן מכבוד השבת שימנע אדם מן המנוחה ולמעלה מלקבוע סעודה:

ה כרי שיכנס לשבת כשהוא מתאוה לאכול: **ה** 'מסדר אדם בערב שבת ואף על פי שאינו צריך אלא לכזית. כדי לכבדו בכניסתו וביציאתו. וצריך לתקן ביתו מבעוד יום מפני כבוד השבת. ויהיה נר דלוק ושולחן ערוך לאכול ומטה מוצעת שכל אלו לכבוד שבת הן: **ו** אע"פ 'שהיה אדם חשוב ביותר ואין דרכו ליקח דברים מן השוק ולא להתעסק במלאכות שבבית חייב לעשות דברים שהן לצורך השבת בגופו שזה הוא כבודו. חכמים הראשונים מזהם מי שהיה (ומפצל העצים לבשל בהן. וממון מי שהיה מבשל או מולח בשר או גודל והופחלות או מדליק נרות. וממון מי שהיה יוצא וקונה דברים שהן לצורך השבת כמאכל ומשקה אף על פי שאין דרכו בכך. וכל המרבה בדבר זה הרי זה משובח:

א יאזוהו כבוד זה שאמרו חכמים שמוצה על אדם לרחוץ פניו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת (אבות ע"ב) וצאית ויושב בכבוד ראש מיהל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך. וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמודיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך: **ג** ומכבוד השבת שלבש כסות נקיה. ולא יהיה מלבוש החול כמלבוש השבת. ואם אין לו להחליף (ומשלשל מליתו כדי שלא יהא מלבושו כמלבוש החול. "ועורא תקון שיהו העם מכבדים בחמישי מפני כבוד השבת: **ד** "אסור לקבוע סעודה ומשחת בערב שבת מפני כבוד השבת. ומתוך (ג) לאכול ולשתות עד שחשך. ואע"פ כן מכבוד השבת שימנע אדם מן המנוחה ולמעלה מלקבוע סעודה:

ה כרי שיכנס לשבת כשהוא מתאוה לאכול: **ה** 'מסדר אדם בערב שבת ואף על פי שאינו צריך אלא לכזית. כדי לכבדו בכניסתו וביציאתו. וצריך לתקן ביתו מבעוד יום מפני כבוד השבת. ויהיה נר דלוק ושולחן ערוך לאכול ומטה מוצעת שכל אלו לכבוד שבת הן: **ו** אע"פ 'שהיה אדם חשוב ביותר ואין דרכו ליקח דברים מן השוק ולא להתעסק במלאכות שבבית חייב לעשות דברים שהן לצורך השבת בגופו שזה הוא כבודו. חכמים הראשונים מזהם מי שהיה (ומפצל העצים לבשל בהן. וממון מי שהיה מבשל או מולח בשר או גודל והופחלות או מדליק נרות. וממון מי שהיה יוצא וקונה דברים שהן לצורך השבת כמאכל ומשקה אף על פי שאין דרכו בכך. וכל המרבה בדבר זה הרי זה משובח:

217 ע"ב
14

א"ר. יציר. ב"ק ר

א"ר. יציר. ב"ק ר

א"ר. יציר. ב"ק ר

א"ר. יציר. ב"ק ר

א"ר. יציר. ב"ק ר

א"ר. יציר. ב"ק ר

א"ר. יציר. ב"ק ר

א"ר. יציר. ב"ק ר

א"ר. יציר. ב"ק ר

ואסור

217 ע"ב
14

מסכת

תענית

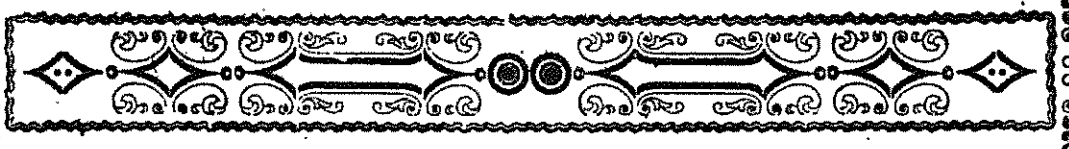
מן

תלמוד ירושלמי

מס' 1234567

עם פירוש יריד נפש
 בעזרת החונן לאדם דעת
 יחיאל אברהם ב"ר בנימין הלוי בר לב

יוצא לאור
 ע"י מכון יריד נפש

ס פ ר

ערוך השלחן

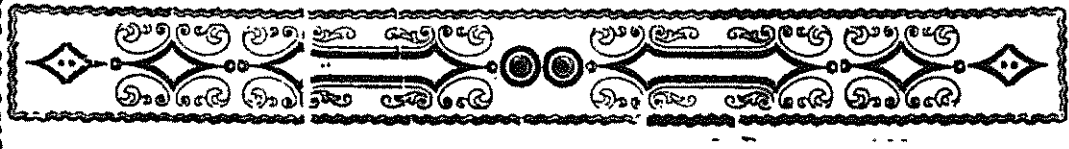
על אורח חיים הלכות שבת עירובין ראש חודש

בו יבואר כל הדינים והלכות הכתיבים בש"ע או"ח מסימן רמ"ב עד סימן תכ"ט עם כל הדינים המפורטים בספרי האחרונים וכל דין ודין בארתי במקומו בטעמו בעזה"י עפ"י הצעות וראיות מגדולי הפוסקים, והכל בלשון צח וקל ובסדר נכון כאשר תחזינה מישרים הלוגד בפנים הספר.

מ מ נ י

יחיאל מיכל בהרב ר' אהרן הלוי עפשטיין החונה בק' גאווהרדק בעה"ם ספרי ערוך השלחן על או"ח ויו"ד וח"מ ואה"ע ומ' איר לישרים על ספר הישר לר"ת ז"ל.

ורשה
תרס"ח

5

וכן אם היה שונג והיה סבור שמותר לצאת ביום ד' וה' ג"כ מותר דאומר מותר שונג הוא ומג"א סק"מ: **מין** כומן שהיו ישראל שרויין על אדמתן תניא וסנת י"ט. i. אין צדין על עיירות של עובדי כוכבים פחות מג' ימים קודם לשבת ואם התחילו אין מפסיקין וכן היה שמאי אומר עד דדתה אפילו בשבת והמעם ג"כ משום עונג שבת דכל ג' ימים הראשונים אנשי המלחמה כמבואלים עד שתתישב דעתם וכתב הטור בס' רמ"ט דלדבר מצוה מותר ע"ש ורומה זה לדין ספינה :

ראש החבורה שיעמרו בשבת ולהשירא אין זה הפסד כי בהכרח להם לנוח יום אחד מעמל הדרך ואם את"כ לא צייתו והולכים בשבת בהכרח לילך עמהם מפני הסכנה וכשיכנסו לעיר בשבת מותרים להלך את כל העיר דאע"ג דהיוצא חוץ לתחום אין לו אלא ד"א וזה ביוצא ברשות אבל לדבר מצוה יש לו אלפים אמה לכל רוח כמ"ש בס' ת"ו ואפילו הניחוהו מחוץ לעיר ורוצה ליכנס דכיון דלדבר מצוה נפיק יש לו אלפים אמה לכל רוח וה"ה אף לדבר הרשות כשיצא בהיתר וחיינו ביום א' וב' וג' ג"כ הדין כן כמ"ש שם

רמ"ט [דינים השייכים לערב שבת וכו' י"ד סעיפים] :

במהירות יותר מבהולך רגלי ולכן לא נהנו עתה להזהר בזה ומ"מ יזהר לבא בעוד היום גדול שלא לבא לירי חילול שבת וכ"ש בנסיעה במסילת הברזל צריך לחשוב החשבון היטב שהרי גם כאשר תעמוד ויבא על מקומו נצרך לו לנסוע בעגלה לבא לביתו לכן אם יראה לו שביאת המסילה הוא קרוב לשקיעת החמה יזהר לשבות במקום הקידם וע"פ רוב השמן מקטרג בע"ש ולכן יראה להזהר מאד בזה ושכרו כפול מן השמים ויהיה ממקרישי שבת קדש ולא ממחלליה ח"ו :

א אמרינן בסוכה ומ"ד: i. שלא יהלך אדם בע"ש יותר מג' פרסאות בכדי שיבא בעוד היום גדול שתהא ביכולת להכין בעדו צרכי שבת בין שהולך לביתו ובין שהולך לבית אחרים דאם יבא קודם הלילה ובביתו לא הבינו בעדו יתבעם ולא יהיה לו או להם מה לאכול לכבוד שבת וכן בבית אחרים או שלא יהיה לו מה לאכול או אם יתנו חלקם לא יהיה להם. ועוד חשש אחר דבוודאי ירצו להכין בעדו בין בביתו בין בבית אחרים ויתאחרו ויבשלו עם חשיכה ופשוט היא שאם הודיע לביתו שיבא או לבית אחרים הודיע ע"י מכתב או ע"י איש שיבא על שבת מותר לילך יותר שהרי יכינו בעדו וכן אם נוסע לאכסניא קבועה שידוע ששכניו בעד אירחים שיבואו קודם חשיכה ג"כ מותר שהרי עינם ציפות שיבואו אירחים כנהוג :

7 כתב הרמב"ם בפ"ל דין ד' אסור לקבוע סעודה ומשחה בערב שבת מפני כבוד השבת ומותר לאכול ולשתות עד שתתשך ואף על פי כן מפני כבוד השבת ימנע אדם א"ע מן המנחה ולמעלה מלקבוע סעודה כדי שיכנס לשבת כשהוא מתאוה לאכול עכ"ל וביאר המגיד משנה דכוונתו כן הוא דסעודה ומשחה שאינו נהג בימות החול אסור כל היום כולו אפילו מבוקר וזהו שאמרו בגיטין ג"ח: i. שמשפחה היתה בירושלים שקבעה סעודתא בע"ש ונעקרה אבל לאכול ולשתות בלא קביעת סעודה מותר עד הלילה ואפילו קביעת סעודה הרגיל בה בחול מותר ג"כ מן הדין דהכי קי"ל בריש ערבי פסחים אלא שמכבוד שבת הוא למנוע א"ע מקביעת סעודה אפילו מה שנהוג בחול מן המנחה ולמעלה והיינו מט' שעות ולמעלה שהוא ג' רבעי היום ויש מי שפירש בדבריו דברישא מיירי בסעודה ומשחה דהיינו שתייה דבזה אסור כל היום שישתכר וישתה הרבה ויתנפל סעודת שבת ובסיפא מיירי בקביעות סעודה בלא

ב אמנם זהו הכל כשהוא במקום ישוב לאחר שנסע הג' פרסאות אבל אם אינו מקום ישוב במוח הרי מוכרח לילך להלן וכן דווקא אם הוא במקום ישוב שבשם ביכולתו להכין לצורך שבת אבל כשגם שם אין ביכולת להכין צרכי שבת הלא מוטב לו לבא לביתו או לבית אחרים שהרי גם בפה אין לו צרכי שבת ואי משום שיכינו בביתו בבואו ויחללו שבת הרי לא ינחם כיון שגם בפה אין לו מאומה וטוב לו להיות בביתו או בבית מכירו וכן אם יכין פה צרכי שבת וישלם עמו ויביאם לביתו או לבית אחרים ג"כ מותר דויל בתר מעמא :

ג וכתבו הגדולים דכל זה הוא בהולך ברגליו אבל כשיושב בעגלה או רוכב על סוס וחמור יבול ליסע יותר מג' פרסאות וכ"ח ומג"א וע"ו דבהם הנסיעה

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
 ערוך השלחן - ב (או"ח ב) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי עמוד מס: 34 הודפס ע"י אוצר החכמ

6

השייכים להסעודה והשל"ה ו"ל כתב על רבו שהיה סנדק ולא רצה לילך על הסעודה כיון שבלערו היה מניין ומנ"א סק"ו וגם היושבים בסעודה ראוי שלא ימלאו כריסם ויניחו מקום לכבוד שבת ועס"ז אות כ"ז ומעורת הבראה יכול לאכול בע"ש דגם זו מצוה וספ ותוה"ט ור"ח נ"ל שהם כחול לעניין שבת ודע דבתושענא רבה שנהגים לאכול סעודה גדולה כמו ביו"ט כשה"ל בע"ש אינו רואה היתר בזה וגם בימי החול לא ידעתי מאין הרגלים שהרי בלילה הוא יו"ט ויו"ט דינו כשבת לעניין זה וכל הדינים שכתבנו בסעודת ע"ש ה"ה גם בעיר"ט אמנם העולם חושבים הור"ר כו"ט וצ"ע וולקמן סי' תרס"ד לא הזכיר הור"ר רק לריבוי תפלות ולא לסעודת יו"ט ע"ס :

ק כתב רבינו הב"י בסעי' ב' אסור לקבוע בע"ש סעודה ומשתה שאינו רגיל בימי החול אפילו היא סעודת אירוסין וכו' עכ"ל וה"ה סעודת נשואין ונ"מ ויש מי שאומר דוהו כשלא היו היום האירוסין והנשואין אבל אם היה היום וודאי הוי סעודת מצוה כמ"ש בס"י תמיד ומנ"א סק"ג ולשון רבינו הב"י לא נראה כן ונלע"ד דלכן לא כתב נשואין דודאי סעודת נשואין הוי מצוה שהזמן נרמא שצ"ל השבע ברכות ולכן אם נשא בע"ש בבוקר יש לעשות הסעודה אבל סעודת אירוסין נהי נמי דהיא ג"כ סעודת מצוה מ"מ אינה חובת היום שאינה גמר מצוה ואין ברכה בהסעודה ויכולין להניחה על יום א' אמנם אם אין ביכולת להניחה על יום א' כגון שהחתן או הכלה נוסעים למקום אחר יכולים לעשות היום את הסעודה ובהך נוטא מיורי בס"י תמיד וזכ"ל הא"ר סק"ד :

מ כתבו המיר והש"ע סעי' ג' דרך אנשי מעשה להתענות בכל ע"ש עכ"ל והו"ו רק באסמנים שאם יאכל ביום לא יאכל בלילה אבל בלילה אין להתענות בע"ש שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה ומנ"א סק"ו ושוב יותר שיטעם דבר מה בעוד יום ותלוי לפי הטבעות ולפי אורך היום כמ"ש בסעי' ו' וגם זה שכתבו להתענות אינו אלא באדם שאוכל אחר התענית כטוב מעם ומתאוה לאכול אבל יש שנחלשים ע"י התענית ואין ביכולתם לאכול כלל אלו אסור להם להתענות וע"ז סק"ג והכל לפי מה שהוא אדם :
 י קי"ל בספ"ג דעירובין הלכה מתענה ומשלים בלומר לא מיבעיא תענית חובה כגון עשרה בטבת שחל בע"ש אלא אפילו תענית רשות כגון מי שקיבל עליו להתענות

בלא משתה וע"ז סק"א ואין הפרש בין הפירושים דגם להפ"י הראשון כן הוא דהיינו סעודה שאינו רגיל בה בימות החול והוא סעודת משתה בריבוי אכילה ושתייה וואינו יודע אריכות הק"ו ומה חידש על פי הה"מ ע"ס :
 ק וז"ל המור אין קובעין סעודה בע"ש משום כבוד שבת ומותר לאכול עד שתחשך ומ"מ אסור לקבוע בו סעודה כדי שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול עכ"ל דמ"ל דהא דקיי"ל בע"פ דאוכ"ל והל"ך עד שתחשך זהו בלא קביעת סעודה אבל קביעת סעודה אסור בכל היום ובוודאי ג"כ אין כוונתו לבלי לאכול שום סעודה אפילו קטנה כל היום דאין זה סברא כלל אלא כוונתו לסעודה גדולה שאינו רגיל בה וכן פי' רבינו הב"י את דבריו בספרו הגדול אף ששטחיות לשונו משמע שאומר כל מין סעודה אך בהכרח לפרש כן וגם יש לפרש שאסור כל קביעות סעודה רק לאכול דרך טרלי וכדמיה לזה ממ"ש אה"כ שדרך אנשי מעשה להתענות כל היום ע"ש אלא שקשה לומר כן וגם בע"ש לא משמע כן ע"ס :

7 עיקר הידור המצוה וכבוד השבת היא שיאכל סעודת שבת לתיאבון שיהיה כמעט רעב ומצינו בירושלמי פ"ב דתענית וה"גו ר' אבון ציים' בל ערובא שבתא שהיה אסמנים ולא אכל רק פעם אחת ביום ואם היה טועם בע"ש לא היה אוכל בלילה לתיאבון לפיכך התענה וראוי לכל ירא אלקים שבימות החורף שהימים קצרים לא יאכל שום סעודה בע"ש רק טעימות בעלמא וגם בימי הקיץ יאכל סעודה קטנה בבוקר ולהראב"ד אסור לקבוע סעודה אחר חצות ולגירסת המ"מ ס"ו . כללו של דבר החכם עיניו בראשו וכבוד שבת גדול מאד מאד :
 מאד מאד :
 ק סעודת מצוה שזמנה קבועה בע"ש כמו פורים שחל בע"ש או ברית מילה אפילו שלא בזמנה דכיון דיכולין היום למולו עובר בעשה אם לא ימול את הילד היום וכן פדיון הבן שזמנו היום דאם נדחה מזמנו הלא יכול לדחותו ליום א' וכן יו"ט שחל בע"ש אפילו יו"ט שני מותר לקבוע בהם אפילו סעודה גדולה ואי משום שלא יאכל בלילה לתיאבון העוסק במצוה פמוד מן המצוה וכן סעודת בר מצוה שזמנו היום ומ"מ יראו שיתחילו קודם חצות ולכל הפחות קודם שעה עשירית אמנם אם לא התחילו מקודם יכולים להתחיל גם אחר שעה עשירית כיון שהיא מצוה בשעתה ויש מונעים א"ע גם מסעודת מצוה אם יש בלעדס המניין

הדפסה ברזולוציות מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
 ערוך השלח - ב (או"ח ב) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי עמוד מס': 35 הודפס ע"י אוצר החכמו

ספר

7

ארחות רבנו

ה"קהלות יעקב"

כולל ארחות ממון
החזון איש

הלך רצשון

אורח חיים א

נכתבו ע"י תלמידו המובהק
אאמו"ר הגר"א הלוי הורביץ שליט"א

יו"ל בעזה"י ע"י

ישעי' בן לאאמו"ר הגר"א הלוי שליט"א הורביץ

שנת: עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאושר (תש"ן לפ"ק)

מהדורה חדשה

סודר מחדש כל דבר במקומו (ע"פ סדר המ"ב והשו"ע)

עם הוספות חדשות מכת"י אאמו"ר זצ"ל כמפורט ב"דברים אחדים"

שנת: אורך בקהל רב בעם עצום אהללך (תשע"ד לפ"ק)

פה בני ברק ת"ו

הפלגה בספינה יהודית בשבת

אוצר החכמה

1. תשכ"ג, אמרתי למו"ר (שליט"א) זצוק"ל ששמעתי שמישהו אמר בשמו שמותר לנסוע עם אני' יהודית אעפ"י שיסע בה גם בשבת, ע"ז ענה לי מו"ר שלא אמר דבר כזה רק במעשה עם פקו"ג שחולה הי' צריך לנסוע לחו"ל ועם אני' יהודית יגיע לשם יותר מהר באופן זה התיר, והוסיף לי שאין איסור ברור לנסוע עם אני' יהודית כי בעת שהאני' כבר נמצאת בלב ים אז הוא סכנה אם לא יפעילו את המכונות כי הגלים עלולים להפכה ולטלטלה, בכ"ז אין לנסוע אתם משום מסייע ידי עוברי עבירה כי מחללים את השבת במזיד ועושים כל דברים האסורים בספינותיהם ואין לתמוך בהם, (עי' סי' רמ"ח ס"א ס"ב מ"ב ס"ק כ"ו).

סעודה ואכילה בעש"ק ובעיו"ט לאחר הצות

76 ז. אמר לי מו"ר שמרן החזו"א ^{אוצר החכמה} זצוק"ל לא הי' נוטל את ידיו לאכול בעש"ק ובעיו"ט לאחר מנחה גדולה ורק בעש"ק שהוא יו"ט או חוה"מ וכן בעיו"ט שהוא חוה"מ הי' אוכל סעודה גם לאחר מנחה גדולה, וכן נוהג מו"ר.

ח. מרן החזו"א זצוק"ל בעש"ק מזמן מנחה גדולה לא אכל אפי' תבשיל רק אכל פירות ושתה.

ואת מו"ר (שליט"א) זצוק"ל ראיתי שאוכל רק חתיכה דג וכן שותה כוס תה, וזה ראיתי אף בשנת תשד"מ שהוא זקן וחלש, (עי' סי' רמ"ט סע' ב').

ט. פסח תשל"ד, שאלתי את מו"ר (שליט"א) זצוק"ל אם מותר לאכול סעודת מצה לרבנו הגר"א ז"ל (דהוי מצוה) בעש"ק חוה"מ לאחר מנחה גדולה, השיב לי מו"ר ודאי שלגר"א יש מצוה אם אוכלים מצה רק לא מחויב לאכול, והוסיף מו"ר (שליט"א) זצוק"ל מה השאלה הלא סעודה קטנה מותר לאכול לאחר מנחה גדולה ומה השאלה. (מדברי מו"ר ראיתי שבכל ערש"ק מותר כן לכתחלה ולא דוקא בחוה"מ פסח משום מצה, עי' טור וב"י וש"ע או"ח סי' רמ"ט, וכן עי' באותיות הקודמות הנהגת מרן החזו"א זצוק"ל והנהגת מו"ר זצוק"ל בענין זה).
L

הכנה לכבוד שבת מגינה

י. הוי עובדא באשה שהפילה ואח"כ נתעברה שוב ובעלה הזכירה לפני מו"ר (שליט"א) זצוק"ל אמר לו מו"ר שאשתו תזהר בשלשה דברים, [א] שלא תשא משא יותר משנים עד שלושה ק"ג ובערב שבת ק' אפשר קצת יותר כי זכות השבת מגינה, (נביא כאן גם את יתר האזהרות אף שאין כאן מקומם [ב] שלא תתכופף

ספר
כף החיים
 על שלהן ערוך אורח חיים

חלק ד

סימונים רמב" - שיח

הלכות ערב שבת, קידוש וסעודה
 יום השבת, מוצאי שבת, מלאכות שבת

ומדברי רבותינו ראשונים ואחרונים
 ומדברי רבותינו המקובלים
 להלכה פסוקה

מאת הגאון המפורסם הפוסק הגדול המקובל האלקי
 רבינו יעקב חיים סופר זצוק"ל

הוצאה חדשה ומתוקנת
 על ידי ניני הגאון המחבר זצוק"ל

מוגהת בדקדוק מכת"ב יד הגאון המחבר זצוק"ל
 ועל פי השוואה ללשונות הפוסקים
 בתוספת פיסוק ופתיחת ראשי תיבות

שנת

רבינו יעקב חיים סופר - הכף החיים זצוק"ל

תשע"ד לפ"ק

פעה"ק ירושלים תובב"א

10

מותר כן נראה לי וכן המנהג פשוט: ולאכול ולשתות בלי קביעות סעודה אפילו סעודה שרגיל בה בחול כל היום מותר להתחיל מן הדין אבל מצוה להמנע מלקבוע סעודה שנהוג בה בחול מתשע שעות ולמעלה: ג' דרך אנשי מעשה להתענות

באר הגולה
ו טור מהא דעיונין
ק"ג מ' ומנואל
בירושלמי פסק ב'
דמענית:

כף החיים

=

→ (ד) **שם בהגה**. מותר וכו'. אם אפשר לקיים שתיהן מוטב ואם לאו תדחה סעודת שבת. לבוש. והב"ח כתב דמצוה להתחיל קודם שעה עשירית. מגן אברהם ס"ק ו'. ויש נוהגין לעשותה קודם חצות כדי שאחר כך יהיה להם תיאבון לסעודת שבת. והחכם עיניו בראשו שלא יאכל כל שבעו מפני כבוד שבת. ונראה דהכל לפי מה שהוא אדם רק יש לזהר לקיים שניהם ולא יחסר ממנו שום מצוה. ועיין בספר פרי צדיק חלק ב' פרשת בא דף כ"ט ע"א שכתב דהאוכל סעודת פדיון הבן חשוב כאלו התענה פ"ד יום יעו"ש:

(ה) **שם**. מתשע שעות וכו'. ר"ל מסוף תשע שהוא תחלת עשר כמ"ש ריש סימן תע"א. ערך השלחן אות ב'. ומשערין בשעות זמניות כמו שכתב אשל אברהם בסימן תע"א אות א', דהיינו רביע היום מעלות השחר עד צאת הכוכבים כמ"ש בסימן תמ"ג יעו"ש. ומכל מקום החכם עיניו בראשו וכל שיוודע בעצמו אם יאכל בעת ההיא לא יהיה לו תאוה לאכול סעודת שבת יש להמנע ואפילו קודם תשע: L

(ט) **שם**. מתשע שעות וכו'. מיהו אנשי מעשה נוהגין דאף קודם מנחה אינם קובעין בסעודה הרגיל בה בימות החול אלא מפחית ממנה הרבה כגון פת לחם עם צנון וכיוצא בו בלחוד למאן דאפשר. ב"ח, אליה רבה אות ו'. ויש נמנעין מחצות ואילך שאין אוכלין כי אם מיני מזונות או פירות. והסועד בערב שבת משהתחיל שעה חמישית ואילך לא יאמר בסעודה ההיא על נהרות בבל כי אם שיר המעלות בשוב ה' משום דמשעה חמישית ואילך מתגלית הארת שבת כמו שכתב בשער הכוונות דף ס"ב ע"א יעו"ש. ועיין בדברינו לעיל סימן זק"ן סוף אות י"ח:

(טו) **וכתב** העטרת זקנים אות ב' נראה שלא לאכול בערב שבת בסעודה גדולה אפילו בסעודת מצוה רק הקרובים ושושבינים השייכים יותר לאותה סעודה, וגם הם לא ירבו בסעודה גם כן כדי שביעה וכל שכן אכילה גסה עכ"ל. והביאו יד אהרן בהגהות בית יוסף וכתב אבל מדברי הפרי חדש סימן תמ"ד ע"ב סעיף ו' שכתב חתן לא דוקא אלא הוא הדין אחר משמע דאין דעתו לחלק בכך יעו"ש. וכן משמע מסתמיות דברי הפוסקים דכל שהוא קרוי לסעודה מותר לו לאכול:

(כ) **שם**. מתשע שעות ולמעלה. ואם התחילו קודם תשע אינם צריכים להפסיק. פסחים ק' ע"ב ופירוש רשב"ם שם. וכן כתב אשל אברהם בסימן תע"א אות א' לענין ערב פסח יעו"ש. ועיין לקמן סימן רע"א סעיף ד' ובדברינו לשם בס"ד:

(טז) **כתב** בשל"ה דף קל"א ע"א מורי מהר"ש היה סנדק בערב שבת ולא רצה לילך על הסעודה מאחר שהיה מנין בלעדו, ולמד כן ממילה מראש חודש אב עד תשעה באב שנוהגין שאין אוכלים בשר כי אם מנין עכ"ד. והביאו אליה רבה אות ז' וכתב דיש לחלק דשאני התם דודאי עובר לאכול בשר אבל הכא אפשר לקיים שניהם, ואולי מהר"ש הנ"ל לא היה אפשר לו. ועוד כתב לחלק דהתם בשעת אכילת בשר קעביד איסור, אבל הכא בשעת אכילת מילה אין איסור רק שיאכל אחר כך לתיאבון ומצוה קודמת קודם יעו"ש:

(כא) **סעיף ג'**. דרך אנשי מעשה להתענות וכו'. כדי שיכנסו לשבת כשהם תאבים. בית יוסף. מיהו הרב החסיד בעל דעת חכמה בשער השבת פרק ד' כתב דתענית ערב שבת טעמו לפשפש במעשיו כדי שתשרה בו תוספת נשמה כמו שכתב הרב הקדוש בראשית חכמה, והיינו דתלי בבי רב כי על ידי התורה והרהור תשובה זוכה לנשמה יתירה יעו"ש. והביאו מחזיק ברכה אות ב' וכתב דדבריו חיים וקיימים:

(טז) **שם**. ולאכול ולשתות בלי קביעות וכו'. היינו דוקא לצורך שעה אבל לעשות כן תמיד לא דמחזי כמזלזל בכבוד שבת. בית יוסף בשם הרב המגיד, עטרת זקנים אות ג':

(כב) **אמנם** ברוקח סימן ל"ו כתב דאין להתענות לכתחלה בערב שבת דאמרינן בשילהי מגילת תענית הנשבע להתענות בערב שבת הרי זה

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

משרד המסחר

משרד המסחר

ספר

דברי חנה השלם

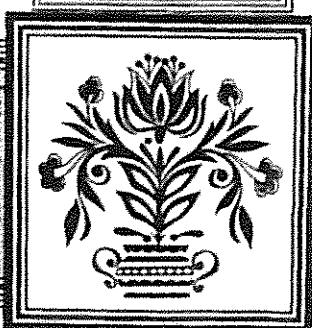
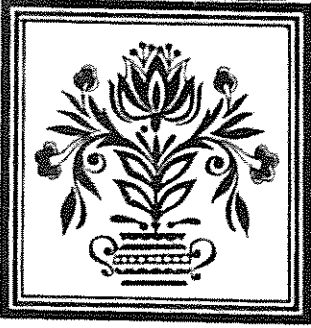
חלק שני

מאת כבוד קדושת רבינו הגאון הקדוש
מרן רבי חנה הלברשטאם זי"ע
אבד"ק קאלאשיץ זצוק"ל
ואח"כ תקע משכן קדשו בעיר דיישא יצ"ו

בלקם ויצא לאור בעזרתה על ידי
יוסף נפתלי וואנשאדל

שנת תש"ו לפ"ק

נסדו בדפוס הדר

12

פעם נסע הגה"צ מציעשנוב על מסלת הברזל עם רבינו, ורבינו סח עמו שיחה נעימה. אמר הגה"צ הנ"ל: השיחה היתה כה צחה ועריבה ומושכת לב, עד שאף שהיה לי מה לשאול ולהעיר על דבריו, לא רציתי לעשות כן, כי חסתי על הפנאי שאגרע ואפסיד מן השיחה בעת אפסיק את דבריו בשאלתי... (סד)

בשבת שבע ברכות של הגה"צ רבי דוד לייביש בנו של רבינו נתאספו כשלש מאות איש. וגם הרה"ק רבי יחזקאל מציעשנוב היה שם, ובשעת קריאת התורה עמד על אצבעות רגליו למען יוכל לראות את פני רבינו בשעה שקורא בתורה. (סה)

הרב החסיד ר' אברהם מדאבראמיל ז"ל היה נוסע לרבינו ולהגה"צ מציעשנוב. אמר לו רבינו: נכון הדבר, כי דומה אתה לאחד האוהב את אביו ואת אמו... (סו)

הרבנים הגה"צ אב"ד

טיטשין - ווישניצא - וויעליטשקא - ראדאמסק

פעם בערב שבת קודש שחל בו ראש חודש, כאשר ישב רבינו בסעודתו, הופיע ביקרו הרה"ק רבי שלמה ליב מטיטשין זצ"ל. (סז) עמד רבינו וכיבד אותו ליטול את ידיו ולהשתתף בהסעודה. ענה הרה"ק: באמת לא נטלתי את ידי לסעודה בעש"ק מיום עמדי על

תרפ"ג נכתר לאבד"ק ציעשנוב, ודבקו בו חסידים רבים. התפלל בהתלהבות נוראה, והיה קנאי גדול. נהרג עקיה"ש ג' שבט תש"ב, הי"ד. סד. מפי הרה"ח ר' בעריש לאנדוי שיחי'.

סה. מפי כ"ק חו"ז הגה"צ מפשעווארסק שליט"א.

סו. מפי כ"ק חו"ז הגה"צ מפשעווארסק שליט"א. ועיין כסה"ק בית אהרן, בלקוטים על הגמרא ייחי ולא אחמיני, שיש צדיק משפיע בבחינת אב ויש צדיק הממתיק הדינים בבחינת אם וכו'. עיי"ש.

סז. הרה"ק רבי שלמה ליב ווינשבלום מטיטשין נולד בשנת תר"ט לאביו הרה"ח ר' זאב וואלף. היה תלמיד הגה"ק מצאנז והגה"צ רבי חיים אורי מרישא. נתגדל לקדוש וטהור, עובד את ד' בהתלהבות ובמטינו"פ. למד עם תלמידים בטיטשין. נתפרסם כפועל ישועות מופלא, והיה מכניס אורחים ולב מלא חסד. נפטר י' חמוז תרפ"ז, וחיבר ס' הכנת לב לתפלה.

(13)

דעתי, אך מצוה לשמוע דברי חכמים. והלך ונטל ידיו וישב לאכול. (סח)

רבינו היה אומר על זקיני הרה"ק רבי נפתלי רובין מווישניצא זצ"ל, (ט) "יהודי שאכל חמש עשרה שנה שבתות וימים טובים אצל זקיני הקדוש משינאווא, כדאי לנסוע אליו על שבת". (ע)

כשהרה"ק מווישניצא חלה, אמר רבינו לעדתו: "העתירו בערו, כי העולם צריך לו". (עא)

סיפר כ"ק חו"ז הגה"צ מפשעווארסק שליט"א: רבינו היה בשנת תרפ"ז בעיר קלאסנא-ווייעליטשקא והלך לבקר את הגה"צ מווייעליטשקא זצ"ל, (עב) ואח"כ בא אליו הגה"צ הנ"ל בחזרה, והבחין אז שרבינו נטל אלונטית ורצה לילך למקוה (הדבר היה באמצע היום). קיצר את זמן ביקורו. בצאתו ליוהו רבינו ככברת ארץ והגיעו לבית המקוה. אמר הרב מווייעליטשקא: והלא כפי שראיתי רצה מעלתו ללכת למקוה. השיב רבינו: כשהולכים בצוותא חדא אם הרב מווייעליטשקא, הרי דבר זה גופא מקוה מטהרת הוא...

הרה"ח ר' יצחק האלענדער שיחי' היה מניח תפילין בחול המועד בימי בחרותו כמנהג צאנז. אחרי כן קבע מקום תפלתו בבית

סח. מפי הרה"ח ר' משה קלאגסכאלד שיחי'.

סט. הרה"ק רבי נפתלי רובין מווישניצא נולד בשנת תרכ"א לאביו הרה"ק רבי שמואל מקארטשין, בן הרה"ק רבי אהרן בן הגה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ. נשא את בתו של הגה"ק משינאווא, והיה סמוך אצל שלחנו, וכביתו עסק בתורה בשקידה. בשנת תרמ"ט נתכהן לאבד"ק קאלוואריא, ובשנת תרנ"ט לאבד"ק ווישניצא. נפטר י"ג ניסן תרצ"ט.

ע. מפי הרה"ח ר' יהושע פשעמיש ע"ה.

עא. מפי אאמו"ר הגה"צ משינאווא שליט"א.

עב. כ"ק הגה"צ רבי שמואל שמעלקא עזריאל תאומים-פרענקל נולד בשנת תרכ"ב לאביו הגה"צ ר' פנחס (חתן הגה"ק משינאווא) בהגה"צ ר' דוב בעריש אבד"ק ציעשנוב בהגה"צ ר' יושע העשיל בן הגה"ק בעל ברוך טעם.

דברי חיים ושלום

אוצר כל המנהגים, ופסקי הלכות על סדר הש"ע.
ונוסחאות התפלה שנהג עצמו מרן רבינו הגאון הקדוש שר
התורה מקובל אלקי רשכבה"ג

מוהר"ר חיים אלעזר שפירא זצוק"ל

אבדפק"ק מונקאטש והגלילות

(בעהמח"ס שו"ת מנחת אלעזר, אות חיים ושלום, דברי תורה, שער יששכר
חיים ושלום עה"ת, נמוקי או"ת, חמשה מאמרות ושאי"ח)

עם הגהות והערות נפלאות על מקור מוצאם מש"ס בבלי וירושלמי
ומדרשים. וזוה"ק וכתבי האר"י ותלמידי הבעל שם טוב
ועוד ראשונים ואחרונים.
ומכמה כתבי יד.

נערך ונסדר מזעירא דמן חבריא מתלמידי רבינו זי"ע

יחיאל מיכל גאלד

מחבר ציוני יחיאל על הש"ס. ומאסף לכל המחנות על שו"ע או"ח. ומקרא
קודש על תפילין בחוה"מ והגהת יחיאל על פמיג או"ח ושאי"ח)

מונקאטש - ת"ש

נדפס מחדש פעם שלישית

ע"י מרדכי וויינבערגער

238 Keap Street Brooklyn 11, N. Y.

ברוקלין, נ. י. תשי"ח

אפי' כשלא נפנה רק נכנס לביח"כ או שנפנה שלא בביח"כ ועוד הזוהר לקיים כמ"ש (בסידור הנ"ל) ליטול ידים קודם ולאחר חזיווג וגם לשפוך מעט מים לפני מטתו לאחר חזיווג.

שמו. כשיצא בלילה לפנות לבית הכסא (הגם שהביח"כ הי' סמוך לדירתו על המעקה) לא הלך בעצמו רק עמד שומר בסמוך.

שמח. ברכת על המפיל בירך אפי' אחר חצות. ובעת שכבר הי' שוכב על מטתו קודם השינה. ולא הפסיק בדיבור בין ברכת לשינה.

סדר ערב שבת

שמו. בליל ששי אור ועש"ק למד חומש עם רש"י בפר' השבוע, וגם עמק או בסתרי תורה.

שנ. בבוקר אחר תפלת שחרית בתפילין דר"ת העביר הסדרה פר' השבוע שנים מקרא ואחד תרגום ולא אמר התרגום אחר כל פסוק רק אחר כל ענין כמו פתוחה או סתומה וכשלא (א) הספיק חומן השלים בליל ש"ק.

שנא. *שנא. במעודת צהרים עש"ק לקח חלה שליטה והתחיל לחתוך בה ע"י תחיבת הסכין במקצת ואח"כ שבר (א) וחילק החלה בשתי ידיו בלי אחיות הסכין ואכל תבשיל לח (שקורין בארש"ט או (ב) ראסי"ל) ומקצת תיכת בשר ולא שום לפת, וכשהי' יום וזמן קצר לא אכל ולא טעם מידי

שנ. (א) עיין בשער הכוונות ובסידור האר"י ז"ל ובס' אור צדיקים למהר"ם פאפויש ז"ל שיזוהר שלא לטבול אלא אחר שיטרא הסדרה שמו"ת דאל"כ אין בו כח לקבל הארת שבת וגם להעביר הסדרה בעוד התפילין עליו.

שנא. עיין במהרי"ל בהל' סעודה מנהגו שלא הי' חותך בסכין בער"ש רק אכל עונה דסה ונתן ח' אצבעות על העונה וכ' אצבעות תחת העונה בשעת ברכת המוציא ובוצע מלמטה למעלה ועיין בלקוטי מהרי"ת ובטה"מ בעניני שבת בשם הה"ס ר"פ מקאריץ זי"ע כי רמז חיתוך המוציא לשם חת"ך וביום הששי כתב הש"ע שאין לאכול כדי להשביע. ע"כ אין לחתוך המוציא בסכין רק לפרוס אותה בידיים: עוד טעם כתב שם בשם הה"צ מאלעס ז"ל לפי שנוהגין לאכול בעש"ס מהחלות אשר נאפים לכבוד שבת ע"כ נוהגין לפרוס בעש"ס פרוסת המוציא בידיים כדי לחלס בין החלות אשר אוכלים אותם בעש"ס לבין החלות שאוכלים אותם בש"ס שחותכים אותם בסכין. עוד טעם כתב שם ששמע כזה כי יום הו' הוא נגד יוסף וכיוסף כתיב בשבר אשר הם שוברים ע"כ משברים אז לחם המוציא בידיים. ועיין בהנהגות הה"צ מקידאנוב ז"ל הנספח לס' אור הישר ג"כ שלא לחתוך המוציא בער"ש בסכין והטעם לזה.

(ב) עיין במנהג שבת סי' ע"ב ס"ס ל"ט שהביא המנהג שנוהגין לאכול בע"ש תבשיל הנקרא ראסי"ל וכתב טעם לזה.

(ג) עיין במשמרת שלום להה"צ מקידאנוב ז"ל סי' כ"ד אות ט' שמביא מנהג אבותיו הקדושים שלא לאכול בעש"ס מאכלי חלב רק בשר ולא הי' מרבים במאכלים כשאר ימות השבוע ועי"ש המסור לזה לאכול בעש"ס בשר.

דמיון אחר תפלת שהרית כלל רק סעודת צתרים חנו' בלכד, סעודת עש"ק היתה חשובה וגדולה מאוד בעיני מרן בעל דרכי תשובה זי"ע עד שתזוהר למחברתו חצ' ע"ח שלא תתן משירי החלה שהשאיר בסעודתו זו למאן דהו כלל. (רק נעשה מזה פשטוד"א על ש"ק הבע"ל) L

שנב. בכל עש"ק הביאו לפניו מביתו חלה א' שלימה (א) וצוה לא' לזכות *לו לצורך עירובי חצרות ואמר בהדין עירובא וגו' וסיים לנא ולכל ישראל חדרים בעיר הזאת ובאראמועג, (היא כפר גדול סמוך ומחובר לעיר מונקאטש רס הגשר ותחתי' מי הנהר העובר דרך עירנו מפסקת בינה לבין העיר) והגם שבביהכ"נ דפת עומד מצח עבור עירובי חצרות לכל העיר בכל השנה עכ"ז עשה כנ"ל רק שלא בירך עלי' (מהחלה של עירובי חצרות עשו לשבת השני' סיג"ל לכבוד שבת. ובשבת שקודם פסח נאכלת ונתחלפה לפני המסובין בסעודה שלישית) וכשתי' במקום אחר במקומות ההרחצה וכיו"ב והי' לו דירה מושכרת אצל נכרי או אפי' יהודי שאינו שומר שבת ושהוא בכלל שאינו מודה בעירוב או לפני השבת קנה הרשות מבעה"ב והיינו שהגיד לו שעפ"י הדת תוח"ק לצרכי הוצאות מבית לבית ולחצר צריך לקנות חרשות ממנו. ועבור זה כיבד להכעה"ב במיני מזונות דייקא שהפציר עליו לקבל. ואח"כ עשה שם עירובי חצרות בכרכת.

שנג. בעש"ק כשהי' קוצץ הצפרנים הי' חותך בהם (א) עץ קטן הגם שהי'

שנב. כך כותב הטו"ז בסי' שס"ח סס"ד דיותר טוב לערב כל ע"ש דרוב פעמים שהמצה של העירוב מתקלקלות ומתעפשות מאורך הזמן ואינו ראוי לאכילה כלל ע"כ הרוצה לעשות עצהיו"ט יערב משלו ויזכה ע"י אחר וכזה לא חיישינן לקלקול העירוב של ביהכ"נ. ולא יברך כיון שיש בביהכ"נ מצות העירוב. והברכה אינה מעכבות עכ"ד. וכן הוא בשל"ה הקדוש בשם המהרי"ל ורש"ל שעשו בכל ער"ש עירוב אעפ"י שהי' בביהכ"נ על כל השנה וכן הוא דעת הגר"א, ועיין נ"כ בשער הכונות ובפרע"ח שער השבת האריז"ל לא הי' נוחח מזה שעשה עירובי חצרות על כל השנה והי' נוהג עצמו לעשות עירובי חצרות בכל עש"ק, ועיין בנמוסי או"ח סי' שצ"ד אות ב'.

שנג. (א) כגמרא נדה י"ז ע"א הנוטל צפרניו וזורקן לרה"ר וכו' ולא אמרן אלא דלא נו מידי בתרייהו אבל גז מידי בתרייהו לית לן בה ולפי"ז אם שרפן אין שייך חשש כלל ואין צריך לנוז מידי בתרייהו. אך מ"מ מדקדקין בזה כיון שנמצא בגמרא שיש מעלה אם נוזין מידי בצפרניו. וכמו שמספידים שלא לשקול בפעם אחד דידיה ודכריעה. ולפי הנמר' שם דוקא אם אינו שורפין חספודה. ועיין מזה במחזיק ברכה סי' ר"ס מובא בשע"ת סי' רנ"א שאין טעם למנהג. אבל בתוס' שבת שם בסי' ר"ס אות ב' כתב דנהגו לחתוך איזה דבר משום חומרא. וראיתי כעת בלקוטי מהרי"ח שמביא מלקוטי צבי החדשות שמביא בשם רש"י ישן רמו ע"ו מדברי ירמיה ומנהג ישראל תורה, ועיין בספר עצי עדן להגה"ס מהרי"א מקמארנא זי"ע במשניות נוזי פרק ו' שהביא נ"כ שלא ישרוף אדם שערו וצפרניו לבד אא"כ מערב בהם איזה דבר שלא יזיק לו דרכיה דרכי נועם ע"כ. ולפי"ז הא דמחתכין איזה דבר אינו טעם חמבואר בגמרא דכיון ששורפן לא שייך מפני שאשה מעוברת עוברת עליהן. אלא הטעם שלא בענין לזכות לא' קודם הברכה או לאח"כ עיי' בגמראו"ח סי' שס"ו

ספר

ליקוטי מהרי"ח

חלק שני

על סדר התפלה והתנהגות האדם
אשר יעשה אותם מידי שבת כשבתו וחודש בחדשו

אשר לקמתי שושנים דברים יקרים מפז ומפנינים מספרן של
ראשונים הדומים כמלאכים ולפעמים הוספתי ג"כ גופך
משלי כפי קט שכלי אשר חנני ה' בעזר צורי וגואלי

הק' ישראל ^{אוצר החכמה} חיים פרידמאן

אבדק"ק ראחוב יע"א

עם הוספות רבות מכי"ק אא"ז הגה"צ המחבר זצ"ל
וגם איזה הערות והגהות הנקובים בשם

זכרון מנחם

מאתי הצעיר יעקב צבי קויפמאן

דיין דק"ק מארגרעטען יע"א

נוסח השער בספר שנדפס בשנת תרצ"ב

יו"ל בהידור ובפאר רב, ובתוספת מראי מקומות
ופענוח ראשי תיבות, בתוספת הגהות והערות
חלוקת קטעים, כותרות ביאור, ומפתחות
ע"י הצעיר נכדם
צבי יונתן מארטאן

עיה"ק ירושלים ת"ו

כ"ד סיון יומא דהילולא של רבינו המחבר זי"ע
שנת "הספר ליקוטי מהרי"ח" [תשע"ג]

אין עתיד לקרות להם שם כיון שהפרישן נתקדשו עכ"ל, הרי מבואר שקריאת השם רק ברצון תליא ע"ש.

ליקח השאור
קודם הפרשת
חלה, הטעם

ועיין בט"ז סימן שכ"ד ס"ק י"ג שאותו מעט בצק שלוקחין מהעיסה ומשהין אותה שיהיה שאור להחמיץ בו עיסה אחרת, יקחו אותו קודם הפרשת חלה מהעיסה, כדי שיהיה אותו השאור מן החיוב, שאם ימלו אחר הפרשה, א"כ אותו שאור פטור מחלה, ואם יחמיץ בו עיסה אחרת יש לחוש שכשימלו חלה מהעיסה האחרת יודמן השאור של פטור, ונמצא יפריש מפטור על החיוב, וע"ש ג"כ דהמחמץ עיסה בשאור של פטור, כגון אחר הפסח שלוקחין שאור של עכו"ם, יפריש חלה גדולה יותר ממה שהיה השאור של עכו"ם שנתערבה, והש"ך (שם ס"ק כ"א) כתב דמהר"ש הורה לאשתו ללוש שתי עיסות, אחת בשאור של עכו"ם, ואחת בלא שאור, ולקרב העיסות להדדי, ויטול חלק מהעיסה שלא נתחמצה בשאור של עכו"ם על חבל ע"ש.

עירוב תפ"א
בעיסה, מעשה
רב

ועיין בחתם סופר חלק ששי (סימן י"ח) דאותן המערבין בהעיסה קודם הפרשת חלה תפוחי אדמה שקורין ערד עפ"ל, הוא דומה לנותן שאור של פטור בעיסה, ואין תקנה אלא לעשות עיסה קטנה שכולה קמח ויעשה אותה חלה עליו ע"ש, והנה בקיצור שו"ע (סימן ל"ה סעיף א) בהגהות שם (פאה"ש) חולק על זה ע"ש, אך עיין בתשובות מהר"ם שיק (זר"ד סימן שכ"ו) שמהפך בזכותא דרביה החתם סופר^כ, וגם בבית אדמו"ר הגה"ק בעל ייטב לב ושו"ת אבני צדק וצל"ה היו חוששין לדברי החתם סופר אלו.

מיעוט אכילה
בער"ש, חתיכה
בסכין, אכילת
עוגות דקות,
הטעם

סעודת ערב שבת. עיין בסדר היום (שם) שימעיט מעט מכדי שבעו כדי שיאכל סעודת שבת לתיאבון, דהא אנשי מעשה היו מתענין לגמרי בערב שבת, ועכ"פ כל אחד צריך למעט בסעודתו, וכ"כ בהגהות המנהגים (מנהגי שבת אות מ"ח) בשם רש"י פרק השולח (גיטין ל"ח: ד"ה בער"ש) למעט בסעודת ערב שבת מבשאר ימים ע"ש, ועל פי זה שמעתי בשם הרב הקדוש ר' פנחס מקאריץ וצל"ה שבערב שבת אין לחתוך הלחם בסכין, משום פות"ח א"ת יד"ך הם סופי תיבות חת"ך, וכתוב אחריו ומשיביע כל חי (תהלים קמ"ה, מ"ז), ובערב שבת אין לאכול כדי שביעה^כ,

כא. עי' בספר ערך ש"י סי' שכ"ד סעי' ז' שמסביר תומרת החת"ס הנ"ל כיון דמנהגינו להפריש כזית כסימן שכ"ב ס"ה, הרי כנדר כסימן רי"ד ס"ב, וכיון דנתערב ערדעפיל אף אם יקח יותר מכזית, יש לחוש לכתחלה שמא אין כזית ממין דגן יעו"ש (פתחא זוטא ה"ל חלה יור"ד סימן שכ"ד).
כב. עי' בטעמי המנהגים אות רמ"ז עוד טעם לזה בשם הרה"ק הלב שמח מאלעסק וצל"ה עי"ש.

19

ובאמת גוף הדבר מצאתי ג"כ במהרי"ל בהלכות סעודה (אות ב') שהיה מנהגו שלא היה חותך בסכין בערב שבת, רק אכל עוגה דקה ונתן ח' אצבעות על העוגה וב' אצבעות תחת העוגה בשעת ברכת המוציא ובוצע מלמטה למעלה ע"ש^י, ואפשר^י מזה נתפשט ג"כ המנהג במדינת הגר שאוכלין בערב שבת עוגות דקות.

ועיין בסידור ר' שבתי שלא יקבע סעודתו בערב שבת מבשר ויין עיי"ש^י, אך המנהג במדינת פולין גם אצל הצדיקים^י ואנשי מעשה דייקא לאכול בשר בסעודת ערב שבת, ושמעתי^י הטעם משום שבעונותינו הרבים היתה העניות רבה בישראל ולא היו אוכלין בשר כל ימי החול, לכך כדי שלא יהיה בשבת שינוי וסת הנהיגו לאכול בשר בערב שבת, מכל מקום המנהג לשנות מבסעודת החול^י.

קביעת סעודה בבשר ויין בער"ש

ועיין בשו"ע סימן רמ"ט סעיף ב' דאסור לקבוע בערב שבת סעודה ומשתה שאינו רגיל בימי החול, אפילו סעודת אירוסין, (והוא הדין סעודת נשואין, מג"א (שם ס"ק ג)), מפני כבוד השבת, שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול, וסעודה שזמנה ערב שבת כגון ברית מילה ופדיון הבן מותר, ועיין בעמרת זקנים שם שלא לאכול רק הקרובים השייכין יותר לאותה סעודה, וגם הם לא ירבו בסעודה וכו', והמג"א שם ס"ק ו' כתב בשם השל"ה (שם שבת נר מצוה אות ז') דמורו מהר"ש היה סנדק ולא רצה לילך על הסעודה מאחר שהיה מנין בלעדו, אך השל"ה השיב עליו ודעתו דמותר ע"ש, ובשו"ע התניא (שם סעיף ז') כתב דטוב שלא יאכלו רק מנין מצומצם, חוץ הקרובים והמוהל והסנדק ע"ש, אך באליה רבה (שם ס"ק ז') מתיר לכל שאר אנשים ע"ש.

קביעת סעודה גדולה וסעודת מצוה בער"ש, סעודת מצוה שנודמה בער"ש

ג. יש להעיר דלכאורה משמע שאי"ז כונתו רק שלחמו שלצורך שבת ויר"ט היתה דקה ולכן לא היתה צריכה חיתוך מקודם ברכה, עי' סי' קס"ז סעי' ג' ועולת תמיד ס"ק ב' (שהעתיק המהרי"ל לזה הענין ועיי"ש שכתב ובשבת ודו"ק, ועי' מג"א שם ס"ק ב'), ושור"ע הרב שם סעי' ג' וביה"ל סעי' א' ד"ה וצריך לחתוך, גם י"ל כדי שלא יהיה פרוסה בשבת ואעפ"כ לא יהא הפסק עשה כן, עי' רמ"א שם סעי' ג' ודו"ק. כד. וכ"כ בשם הגה"ק ממונקאטש זצ"ל בדרכי חיים ושלום אות שג"א עיי"ש ובטעמי המנהגים שם בהגה' עיי"ש. כה. עי' במועד לכל חי ל"א כ"א להגר"ח פלאגי זצ"ל שכתב שכן הוא נוהג ג"כ. כו. כן נהג הרה"ק ר' אברהם מסטרעטעין זצ"ל (הדרת קודש להרה"ג רי"מ היבנער זצ"ל דף מ"ב ע"א אות ק' עיי"ש), וכן נהגו הצדיקים לבית קאמינקא זצ"ל (אוהב שלום ח"א עמ' ע"ו), ועי' בספר מפיהם ומפי כתבם (ח"א עמ' ק"ס) שהגה"ק הדברי יחזקאל משינאורא זצ"ל שמע מממשו של הגה"ק מראפשיץ שנהג לאכול בשר בער"ש, ועיי"ש שמתאמרא שכן נהג הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל עיי"ש. כז. מהרה"ג ר' בנימין ראללר זצ"ל מובא בהדרת קודש הנ"ל עיי"ש. כח. עי' בשו"ת מור ואהלות (אוהל ברכות והודאות) סימו' ל"ט שכתב בזה טעם אחר עיי"ש.

ועיין עוד בשו"ע שם סעיף ג' שדרך אנשי מעשה להתענות בערב שבת, והוא מדברי הירושלמי פ"ב דתענית ה"ב דר' אבין ציים כל ערב שבת, ובפרק בכל מערבין (שירוכין מ:) הני בר בי רב דיתיב בתעניתא בערב שבת, אך דעת הב"ח (שם) בשם הרוקח (סימן ל"ו) דאסור להתענות בערב שבת, שלא לכנס לשבת כשהוא מעונה, וכ"כ המג"א (שם ס"ק ז') שכן הוא במשנה פ"ד דתענית (כ"ז.), ושכן כתב המטה משה (ה"ד אות ת"ה) בשם התנחומא ומגילת תענית, והא דר' אבין ציים כל ערב שבת, משום דאיסטנים היה, ואם היה אוכל ביום לא היה אוכל בלילה לתיאבון ע"ש. L

ולענין תענית ערב ראש חודש אכתוב אי"ה במקומו י"ט. ולענין תעניות תענית יארצייט עיין במ"ז שם ס"ק ג' בשם רש"ל (בתשובות סימן ט"ו) ובבאר היטב שם ס"ק ח' בשם הב"ח (שם) דאם חל יאר צייט הראשון בערב שבת לא ישלים ועל ידי זה אם יהול שוב בערב שבת לא ישלים כי כן קיבל עליו מתחלה, אבל כשחל יאר צייט הראשון בחול דהשלים אז אפילו אם אח"כ יהול בערב שבת מהויב ג"כ להשלים, אבל דעת המ"ז (שם) דאף אם בפעם הראשון חל בחול והשלים מכל מקום אם יחול אח"כ בערב שבת אין צריך להשלים ע"ש, ועיין בבאר היטב שם שהעולם נהגו כדעת הרש"ל והב"ח (שם), ולזה הסכים ג"כ בסידור דרך החיים (דן תענית יארצייט אות ה'), אבל בשערי תשובה (ס"ק ח') בשם הנחלת שבעה (סימן נ"ה) ותשובות הוט השני (סימן ס"ו) כהמ"ז, וכ"כ באליה רבה (שם ס"ק י"א) שהמקיל כדעת המ"ז לא הפסיד.

אוצר החכמה

על נהרות בבל
שיר המעלות
בער"ש

ועיין בפרי מגדים סימן רס"ז (משכ"ז ס"ק א') דאם אוכל סעודה בערב שבת אחר חצות לא יאמר על נהרות בבל רק יאמר שיר המעלות בשוב וכו', וכמדומה לי שהמנהג שגם קודם חצות אומרים שיר המעלות בשוב י"י, והמעם אפשר משום דתיכף אחר התפלה בערב שבת מתחיל החיוב של חכנת שבת, כמו שכתב בסדר היום (שם), וכעין דאמרינן בפרק קמא דכתובות (ה.) דמכי רמי שערי באסינתא מברכין שהשמחה במעוננו, ובלאו הכי יש שאין אומרינן תחנה ונפילת אפים בערב שבת ויום מוצאו היינו ביום ראשון, וכן היה מנהג הרב הקדוש מוידויטשוב וצל"ה.

טעם אמירת
תחנון בער"ש
יום א'

זה טעם באמת מה דבערבי ימים טובים ויום מוצאיהם אין אומרינן תחנה, ובערב שבת ויום מוצאיהם אומרים תחנה, עיין באבודרהם בסדר ערב שבת

כט. עמ' ש'. ל. לא מצאתי. לא. עי' חלה א' עמ' תק"ב עיי"ש.

ספר

דרכי חיים

אמרות מהורות, שבעתים מזוהמות, אורות ומופתים, שיהות פליאות.

אשר שמעתי טפוס מלל דברבון ומילין לצד עולמה ומלל אשר יצאו בקומ"ה מכ"ק הנאון הקדוש ארמו"ר מנורת המורה דין גילא רימא עמודא בנורא אספקלריא המארת עד התורה המפורטים בכל קצו ארץ השבחה"ג אשר האיר בקדושתו וציקתו על כל יושבי תבל בקש"ת מו"ה ח"י חיים הל"ג ר"ש א"ה וצלה"ה ז"ע ועב"י אבד"ק צאנז.

הכו"ל

הפאל הקדוש בנ"ל ציממטיון מילדי צאנז משמש בקודש לרבינו הקדוש ז"ע ועב"י מתגורר בפ"ק קראקא המשומרת.

22

גא **ואחר** הפילת ערצית ה' רצינו הקדוש זל"ל כותן ונותן מעות להעולם
 היוצאים שונה על קעודת ערצית ורצינו הקדוש ה' ונקבל
 פתקאות מהאורחים העוזרים וקצים, ואח"כ ה' לומר שיורין עד
 לערך שעה י"ג.

7 ← **נב אחר** זה הלך רצינו הק' לעבודתו עבודת הלוח, וצטרס עבודתו
 הלך לזקקה לעבול, ואחר חזירת הלוח ה' רצינו לומר
 ונשניות צע"פ ואיננו יכול לדעת איזה משניות שלמד רק ונשניות זרעים
 ה' מונח על השלחן מהמסנה וני שחליו עבד וחליו צן חורין כל המסנה
 ה' נשנע חזירה זקול. וצטעה שה' לומר רצינו הקדוש ונשניות
 הציאו לפניו על השלחן קעודת הלילה ונעט קאטע ונעט לאקשין
 ולשינות צגינה, אך חור ליום ועס"ק ל"ה רצינו הקדוש אוכל לשינות
 נחמת-שלח לכה לאכול צע"ק גגינה. וזקין שהלילה קלרה אירע הרצה
 פעמיט שכשהציאו לפני רצינו הק' לאכול ורצינו הק' העמיק צהמשניות
 בדרכו, וצינו וצינו התחיל להאר היום ולא חכל רצינו הקדוש עוד רק
 שעה קלווע.

גג **צד"ך ק"ס** שעל הו זה קודם ששכב לישן ה' כה, צתחילה חור
 לבי ונאמין ואנו"כ ג' פרטיות של ק"ס ואח"כ הללו" סירו
 להי סיר הדש, ויהי נועם ויועצ צקתר, סיר לנעלות אסח עיני — וה'
 מה רצו לרי גו' זאת הייתי שונע, אח"כ התחיל רצינו הקדוש לומר
 צידך אפקוד רוחי, ולא יכולתי עוד יותר לדעת מה שרצינו הק' לומר
 כי אז ה' רצינו הקדוש התחיל לנצוד צכל איצרון, וה' לומר דבר
 מה שלח יכולתי לדעת מה שחזרתי. רק אח"כ נעק רצינו הק' נוה, אז
 ידעתי שרצינו הק' רונה שיפשונו לו ונצוסי ונתקדשתי לרצינו ועשיתו
 נלצוסי, גם הנחתי לוחו על נפשו ורצינו הקדוש ה' עוצד כן גם על
 נעתו עד שיבן זי"ע.

גד **צ"ג** ה' מנהג רצינו לנלוח צעלנו הדגים לנצוד צ"ק, גם ה'
 הנחתי צלחו צבול עס"ק צהגיע הזון של הדלקה הנרות
 ה' הסמה נעקלעט אין שיהל והלי שעה נוקודס ה' הצונס קרלו צרחו
 מיכן להצט ובשנע רצינו הק' קילו של הקונה אז הניח רצינו הק'
 את הלילקני נידו.

גה **צ"ד** ע"ק ה' רצינו הק' נעמח העלית צציעו ונח לצית התפילה
 נעמקן צעלית והעולט בצר ה' שונה ונשנייד רצינו הק'
 אדם הגון להשכלל. והתחיל להתפלל הודו לה' כי קוצ צקול רס והעם
 עמי לחזר הס"ן צק"ר צקוק צכקוק והתלצות ה' עולם מלה. אח"כ
 נעמידו מנגן קוצ לקבלת שפת והחזיר לדוד ה' ג"כ לונורים צק"ר
 צקוק צכקוק ולכה דודי ה' נעננים, וכשהגיע להרוח לא הצוסי ה'
 נעננים צניגון שמה והחרו צוהי צקלום ה' רצינו הקדוש מרקד וכל
 העם הנעמידו להד על הצירו לרלות איך שרצינו הקדוש מרקד נעמקן
 צעלית

ס פ ר

משמרת שלום

חלק ראשון דינים ומנהגים.

מסודרים על פי סדר שנתן ערוך אורח חיים.

הנחוצים לכל אדם מקוטנו עד שכבנו. אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. בחול ובשבתות ובמועדים. דבר יום ביומו. עם

טעמים ומקורים

מדברי חז"ל בתלמוד בבלי וירושלמי ופוסקים ראשונים ואחרונים ומנהגי גאונים קדושים וצדקים מפורסמים.

(שמויהם נפרט בראש הספר)

מאת אדמו"ר הדב הגאון המפורסם בנן של קרושי עליון כקש"ת מהור"ר שלום שליט"א מקאידינאוו. וכעת חוב"ק ברייהו"ן יצ"ו. בעהמח"ס דברי שלום. עמרת שלום. הלולא רבה החדש. שם אהרן. הגהות והערות לס' מדרש פינחס החדש. באאמור הקדוש אור טביר ונעלם איש אלפים טון ר' ברוך מרדכי וצוקלה"ה אדמו"ר מקאידינאוו ז"ע ועכ"ל:

המחבר תנאך הצדיק זרע
נפטר ביום כ"ו מרחשון ש' תרפ"א.
ומני"כ בעיר בראה"ק.

ורשה
תרס"א

מעורב קדושה הכבת ובסי' הק' ר"ש על
אמר אויב וגו' חמש אלפי' ובשמי עש"ק
ובז' ש"ק אין שטן ופגע רע עכ"ל וע"פ
סוד ג"ל כי שבת ויוה"כ הוא בחי' מוחא
ולבא וידוע כי הבן

בחכמה וחכם בנינה
וע"כ יש בשבת ג"כ
כח הכפרה וכמ"ש
רז"ל כל השומר שבת
מחללו א"מ מחללו לאלה
מחול לו ע"כ בע"ש יש
בז' בחי' עיו"כ ומהראוי
לאכול בו מאכל בשר
ומהובל ויש להביא
סמוכות ורמז לזה מגמ'
חולין (פ"ד ע"א) ואיך
אימת מע"ש לע"ש הגם
דהכוונה על ש"ק מ"מ
מה שנקטו בלשונם
ע"ש הוא לרמוז ענין

שבת ולדעתי טו' מאד לחתו' הבצלי'
דק דק לצורך כלוי הדגים ואח"כ
לחתוך הבצלים עם הכלוי ביחד
כנהוג .

ח' אחר קציצת הצפרני' נהגו לחתו'
חתיכת עין קטן ולשרוף עם
הצפרנים :

ט' מנהג אמור' ד"ל ואומור' ד"ל
שלא לאבו' בעש"ק מאכלי
חלב רק בשר ולא היו טרבים
במאכלים כשאר ימות השבוע והיו
נזהרים שיאכלו יטום בסעודת עש"ק :

דניס

זכו' משום שהדגים נאכלים בכל ג' סעודות
של שבת ע"כ טוב לעשות הכנה בדבר
הנאכל בכל שלש סעודות של שבת גם כי
הדגים רומזים לענין גדול כידוע וההיכה
הבוליס הוא כעובדא

דרכ חסדא דפריס
סילקא :

ח' אחר וכו' לכאור'
הוא נגד הגמרא
דבנדה (י"ז) איהא ולא
אמרן אלא דלא גו
מידי בתרייהו אבל גו
מידי בתרייהו ל"ל בה
ולא היא לכולה מלתא
חיישין אך יש לומר
דכוונת הגמ' דחפילו
גו מידי בתרייהו ג"כ
יש השם אבל מ"מ
חושיל קלת חס גו מידי
בתרייהו שלא יהא

סכנה ברורה כ"כ ע"כ נהגו לעשות כן :
ט' מנהג וכו' פשוט דגם זה מכבוד
ש"ק הוא וכמ"ש במשנה

תענית בע"ש לא היו מחטטים מפני כבוד
השבת ואסרו חכמים לכנוס לשבת כשהוא
מעונה רק לריך לכנוס לשבת בדעת ללולה
ומיושבת ובשמחה ע"כ גם תענית ער"ח
ותענית בכורים נדחים ליום ה' והא דאטענים
מחטטה משום שאם יאכל לא יהיה יכול
לאכול בלילה אבל סתם בני אדם אדרבה
אסור להם להתענות ע"כ מהראוי לאכול
בעש"ק מאכל בשר ומתובל וכמ"ש רז"ל
בב"ק והא דלא אמרי לך באורחא דלא
אכלי בשרא דחורא וגם כי בכח ההיא יקבל
קדושת השבת בדעת ללולה ומיושבת , ומאחי
הרב ז"ל שמעתי וכמדומה שכן ראיתי
בחיזה ספר דהנה ארז"ל כל ימי עמי רעים
והאיכא שוי"ט כדשמואל שינוי ווסת תחלת
חומ"ט ע"כ לריך לאכול בע"ש ויו"ט מאכל
בשר שלא יהיה שינוי ווסת ולא יזיק לו
מאכל שבת ח"ו ויוכל לקיים ענג שבת
ובס' ז"ק כחוב כי ערב שבת הסי' כי בו

דגים בשבת והלא ארוז' לו עלי ואני
 פורע ול"ע ע"כ נראה להדיא דהרמב"ם
 לא מפרש כפירש"י אלא או כפי' חא"ג של
 המפרש"א או מפרש ואיך אימת מי שיש
 לו מנה ומי שיש לו

← עשרה מנה אימתי
 יאכלו בשר וקאמר
 מע"ש לע"ש נמלא
 דשבת כ"ע לריכוס
 לאכול בשר ודו"ק
 היטב, ומ"ש ולא היו
 מרבי' וכו' כדי שיאכלו
 בשבת להיזבון ומטע'
 זה היו מקדימים א"ע
 לסעוד צע"ש ובפרט
 צימ' הקלרי' ושמעתי
 שזקני סבא קדישא
 מהר"ם ז"ע מלעכווי'
 ה' מרקדק מאד ליטן
 שינת הלהרים מעט
 בעש"ק שגם זה הוא
 מכבוד ש"ק שיהיה לו
 דעת ללולה לקבלת
 שבת: L

ישי להשתדל בכל היכולת שיהיה
 העיר מתוקנת בעירובין וכן
 נהגו ברוב מקומות: L
סי' כה הלכות טבילת עשיק
 ובו ד' סעיפים.

א קודם שילך לברחין נבון לומר
 הריני הולך לרחוץ פני
 ידי ורגלי וכל גופי בחטין ולטבול
 במקוה לכבוד ש"ק כביצות חזיל
 לקיים ט"ע שאל אביך וגו' ובל"ת לא
 תסור גו' לשיקבה"ו בו ויהי נועם גו':
ב י"א שצריך לטבול תחלה דוקא
 ואח"כ לרחוץ בחטין והעול'
 אין נוהגים כן וכנהני לטבול קודם
 הרחיצה בחטין ואחר הרחיצה:
ג עשיק שבימי אבלו ר"ל החסיד'
 ואנשי בעינת הנוהגים

י) ישי וכו' כתבתי
 זאת כי שמעתי

איחא רב הנזכר
 סבא כד פליק מנהרת
 נראה מזה דל"ך
 לטבול ג"כ בעש"ק:
 (ב) ו' וכו' כ"כ בה'
 יו"ש"ה וז"ל יאמר
 הטבילה דוקא ישתדל
 אחר ניים חמין לרחוץ
 בהם פניו ידיו ורגליו
 על סדר זה דוקא וכו'
 עכ"ל ע"ש, וה"ש
 והפולס וכו' אפשר
 סברתם מדכהב הרב
 ביו"ד (סוף סי' ר"א)
 בהגה"ה אבל להיזכר
 ולרחוץ אח"כ יב
 אוסרין וכן נהגו עכ"ל
 והטעם שלא יאמרו
 המרתך מזהרה כמו
 הטביל' ויטהרו במרחץ
 לחוד עכ"ל הש"ך גם
 ומי"ז אפשר דעשו גם

האנשים הרחקה שלא לרחוץ אחר הטבילה
 הגם שהוא כמעט גזירה לגזירה ועוד כיון
 לארוז' שבת י"ד דגורו רבנן טומאה על
 הבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור
 שנפלו על ראשו ורובו ג' לוגין מים שאובין
 משום גזירה דלעיל הגם דבזה"ל אין זה
 שייך כלל מ"מ אינם רולים לעשות דבר
 שיש בו סרך טומאה ועי' במ"א או"ח (סי'
 תר"ג) ע"כ מנהגי לטבול קודם הרחיצה
 ואחר הרחיצה דבזה ילאנו ידי כל הדעות:
(ג עשיק וכו' הגם שאכור ברחילת כל
 גופו בלוגן היינו רחיצה של
 חטנוג אבל טבילת מלוא מלך עלם ההלכה
 אין שום חשש כלל ומה שאסרו לגדה דמה
 חושלת בטבילתה דהלא אכורה לבעלה
 וטבילה בזמנה אינה מלוא ומה שלא כיבר
 היקר

שהג' בעיר מינסק מיאנו בזה מטעם
 אשר אחס אבל ראיתי בעיר ווארשא לארוז
 בריסק ווילנא שמחוקקים בעירובין וכן
 ראיתי בת' אחת מהגאון מקוטנא שכתב
 בזה"ל כי קלקול העירוב מצוי לדי עבירות
 חמורות והאריכות בזה הוא ללא לורך
 עכ"ל, וכן אמר רוח אפינו קדוש ישראל
 הצעש"ט ז"ע כתיב בועם חלעד ארץ ועם
 ר"ת זכיחה עירובין סקוואות היינו להשתדל
 שהשו"ב יהיה י"ש והעיר תהיה מתוקנת
 בעירובין וכן מקוה הגונה ובה חלעד
 הארץ ע"כ לריכוס להשתדל הרבה שיהיה
 העיר מתוקנת בעירובין:

(א קודם וכו' הגה בגמ' שבת איחא
 ואני אימר מלוא היינו פניו
 ידיו ורגליו ורבינו הטור הוסיף כל גופו

דברי יחזקאל

על התורה ומועדים

מקראות ואגדות וענינים שונים. יקרים מפז ומפנינים. יראת ה' מלאים זיו ומפיקים. מתוקים מדבש ונופת צופים:

אמרות טהורות. לבאר כל חמורות. בפנים מסבירות. עינים מאירות. בכתב יד קדשו חרות. על הגליונות המדרש, תנ"א, משניות, ש"ס, וש"ע, ושאר ספרים ואיזה שו"ת הנמצאים למשמרת.

מכ"ק אבינו אדומו"ר הרב הגאון הקדוש צדיק יסוד עולם המפורסם בכל קצוי ארץ בתורה בעבודה בקדושה ובטהרה, רשכה"ג. מוהר"ר יחזקאל שרגא הלברשטאם זללה"ה
אב"ד בכמה ק"ק ומ"כ בק"ק שינאווא יצ"ו זי"ע ועכ"י

נדפס לראשונה בשנת תרס"א בעיר פאדגורזע אצל קראקא
ואח"כ נדפס עוד כמה פעמים

ועתה יצא לאור עם הוספות חדשות

דברי יחזקאל החדש

מהדורה עשירית בארצה"ק

אמרות טהורות, הנהגות ישרות, בדרכי החסידות ודבר ה' זו הלכה
לוקטו מספרי צדיקים מאורי אור רבוה"ק גדולי תלמידיו

המלקט העורך והמוציא לאור

יחזקאל שרגא פרנקל

נכד המחבר

רמת גן

שנת המאה לפטירת רבינו תשנ"ט לפ"ק

הגה"ק משינאווא זצ"ל דברים כגחלי אש נגד אותו פוסק שלא כדין והוא נכוה ר"ל מהקפדת רבה"ק.
 (דבר יום ביומו — ועיין עוד בקובץ "בית ועד לחכמים" אדר תרפ"ה סימן כ': "יודוע שהגה"ק משינאווא נקט כשיטת הפוסקים שאם מכוסה בעננים לא יבדך בשו"מ").

ברכת שעשה לי גם במקום הזה

רבינו בירך ברכת "ברוך שעשה לי נס במקום הזה", בכל פעם שהזדמן לעיר רודניק בהגיעו ליד הבית שבו התגורר אביו מרן הד"ח, על דבר הנס הגדול והידוע שנעשו לרבינו כילדותו עת עברו עליו מרכבה, ונפגע אנושות. (עיין לעיל בעניני תחנון).

שבת קודש

תענית עש"ק

כתוב בספר דברי יחזקאל למרן ז"ל משינאווא (פרשת שמות) אמרו משמו של הרב הקדוש מוהר"ר מרדכי מטשערנאבל זלה"ה שסגולה לחטא ז"ל ר"ל להתענות בעש"ק ובשבת קודש יאמר תהלים וטוב לתיקון החטא הזה.

76 סעודה בעש"ק אחר חצות

הרה"צ רבי חיים י. מ. רובין שליט"א מצעשינוב בספרו "לעטר פתורא" כתב: כ"ק אמו"ר זלה"ה (האדמו"ר מצעשינוב) רשם בספר "דברי יחזקאל" וז"ל שמעתי מהרה"ק מוהר"ר מענדל מסטראפקוב ז"ל שאמר שמרן זקינו העדיף שלא להתענות ביום ועש"ק עכ"ל. וכע"ז מספר הרה"ח רבי לייביש מענדלאוויטש נ"י, שבימי בחרותו היה פעם בעש"ק בימי השובבי"ם אצל הרה"ק רבי מענדל מסטראפקוב זצ"ל, והרה"ק ישב וחילק שיריים מדגים שאכל אז לקיים מנהג טועמי. הרה"ח הג"ל ניסה להשתמט מלקבל שיריים יען שהיה מתענה ביום ההוא. הרגיש הרה"ק בדבר ואמר לו, כנראה הנך יושב בתענית. דע שאף שכתוב בדברי יחזקאל להתענות בעש"ק בשובבי"ם, אנכי שמעתי מפי זקני הק' משינאווא שנכון להתענות ביום ה'. והמתענה בעש"ק, יתענה רק עד אחר הטבילה במקוה. עכדה"ק. (ועיין בשער יששכר לחודש טבת ובלקוטי מהרי"ח ח"ג סדר שובבי"ם). ומפי הרה"ח רבי אהרן ברוך ענגלענדער נ"י שמעתי, שהרה"ק מהר"מ משינאווא זצ"ל היה מתענה בעש"ק, אלא שהפסיק תעניתו ואכל לפני זמן הדלקת הנרות.

כ"ק הרה"צ רבי איציקל מפשעווארסק זצ"ל היה מהסס פעם לאכול סעודה בערב שבת אחר חצות היום. אמר לו מרן ז"ל מקאלאשיץ שאין להחמיר בזה, כי מרן ז"ל משינאווא היה אוכל סעודה בעש"ק אחת"צ, ולית דין צריך בשש.
 (עיין בשו"ע סי' רמ"ט ס"ב דעד ט' שעות אפשר לאכול)

בצאנו ובשינאווא הקפידו לבלתי לאכול גבינה בעש"ק. וכן הקפיד רבינו לאכול רק סעודה אחת בעש"ק.

דבר צחות על המנהג לבצוע את החלה בעש"ק ביד

הה"ג בנש"ק מו"ה אשר ראב"ן אב"ד ראדנא [מח"ס מקוה ישראל ה'] סיפר לי בשם זקנו הה"צ מו"ה נפתלי אב"ד ווישניצא (שליט"א) [נצ"ל] חתן הגה"ק בעל דברי יחזקאל זצוקל"ה, כי הה"צ מו"ה אברהם יוסף [איגרא] מזילין חתן הה"צ מו"ה מרדכי מנדבורנא ז"ל, התנהג כידוע כמו חותנו ז"ל והתפלל באיחור מאד ובדיוק כל תיבה ותיבה, והיות כי הסתופף הרבה בצל קדושת הרה"צ משינאווא, הוכיחו תמיד ע"ז ולא הועיל. וידוע שרבנו משינאווא לא ישב לאכול עם החבריא זולת סעודת שבת, רק יחידי סגולה שנקראו ע"י רבינו באו ג"כ לסעודת ימי החול לראות דרכו בקדש ולשמוע מתורותיו הנעימים בסעודת הצהרים, והרב מזוילין השתוקק תמיד שיקראוהו לסעודה ולא עלתה בידו, כי רבנו אמר לו: האיך אקרא אותו כשאנו סועדים בצהרים והוא עדיין לא התפלל, והשיב לרבנו שינסה ויקדים להתפלל ויזמין עצמו לסעודתא דמלכא, ורבינו הבטיחו שאם יעשה כן יקראוהו לסעודה, וכן עשה והתפלל בהשכמה בכל הימים שישב שם, וקיים בעצמו בכל עת יהיו בגדיך לבנים. וכאשר ראה שכבר עברה שעה או ב' אחה"צ ולא נקרא אל המלך סעד באושפיזא שלו, וכן ביום הב' והג' עד שבעש"ק ג"כ הקדים להתפלל וכשהגיע חצות ועדיין לא נקרא, גמר בדעתו שהיום אין עת להמתין יותר ובלא"ה לא יקראוהו עוד. ואכל ארוחתו באושפיזא ובעת גמרו נקרא לבית הרב, ואם כי הרב מזוילין הקפיד לא לאכול ב' סעודות בעש"ק לא גילה הדבר, כי כמובן חשקו לא היתה האכילה רק לראות התנהגותו, והלך בוריזות אל שלחן רבנו. ובתוך אחד השיחים אשר נדברו יראי ד' שאל את הה"צ משינאווי שתמוה לו על אותם הנוהגים שלא לחתוך הלחם בעש"ק רק כוצעים אותה בידם. הלא נראה כרעבתנותא, ויאמר לו רבנו: שמעתי כי במדינת אשכנז היתה סעודה גדולה אשר כל גדולי המדינה נקראו אליה, גם הגה"ק רבי נתן אדלר ז"ל, ואם כי היה צעיר לימים הכינו למענו ספסל בשורה הראשונה לפי כבודו. כבואו לשם ישבו כמעט כל הקרואים במקומם ועמדו לפניו, ובהגיעו למקומו ראה כסאו עשוי מצמר ומשי וחשש לשעטנו וצוה להביא לו כסא עץ. גדול א' שישב לצדו לא יכול להתאפק ואמר: הלא מיחזי כיוהרא, והשיבו מרנ"א ז"ל אינני מבין מדוע העולם חוששין תמיד למיחזי כיוהרא, ועל יוהרא וגיאות גופא אינם חוששים... וסיים רבנו: גם אתם על מיחזי כרעבתנותא אתם חוששים, ועל רעבתנותא עצמו אינכם חוששים!

(דרך הנשר עמוד יח)

תיקון עירוב — סגולה להושע בוש"ק

פעם אא"ז כ"ק מרן הגה"ק משינאווא זצ"ל בעת שהיה בלימאנוב, ובמשך הזמן שהיה שם באו אצלו כמה אברכים להזכיר עצמם להפקד בוש"ק, וכשהיה מוכן כבר לנסוע נתקבצו אליו ביחד הפצירו בו שיפעול עבורם ישועה, והתחיל לצוות, לא אוכל להבין אם אין עירוב בהעיר, ווי אזוי קען מען טראגען, זאל מען מאכן אן עירוב וועט מען קענען טראגען עכדה"ק, וכמובן קיימו דבריו, ואני הכרתי עוד כמה מאותם שהיה להם ישועה אז על ידו. ביניהם היה דו"ז הגה"צ רבי אפרים טמפלר אדמו"ר בבריגל זצ"ל שנפקד בוש"ק מברכתו של אא"ז. (המור"ג)

29
בעזהשוי"ת

ספר
אוצר הלכות

חלק רביעי

הלכות שבת [א]

סימנים דמ"ב - ש"ה

הוא "אוצר הלכות" מדברי השו"ע ונו"כ ומספרי הלכה ושו"ת מגדולי הפוסקים מקמאי ובתראי עד גדולי זמנינו, מסודר על סדר הסימנים בשו"ע, באופן קיצור ובלשון צח וקל השווה לכל נפש

זכרון משה ב"ר אהרן יהודה

נלקט ונסדר בס"ד ע"י הצב"י

אברהם צבי פריעדמאן

דומ"ץ דק"ק אור פני יהושע גאלאנטא

שנת תש"פ לפ"ק

אוצר

ק

בפתח האוצר, ואם נסע בפליגער ונתאחר ונח בשבת, עיי' מ"ש לעיל (ס"ו) (ס"ח).

4 ה) קביעות סעודה בער"ש, יאסור לקבוע סעודה בער"ש אפי' קודם חצות אם הוא סעודה שאינו רגילה בימי החול, (אם לא ברבר שזמנו קבוע כדלקמן), י"ד וכן יש אוסרים לקבוע סעודה רגילה אם הוא במשתה של שתיית יין, י"א אבל סעודה רגילה בלא משחה מותר בער"ש, ומ"מ לכתחלה מצוה להמנע מלקבוע סעודה שנהוג בה כחול מתשע שעות ולמעלה, י"ו והן שעות זמניות דהיינו רביעית היום עד הלילה, י"ז ובכל ענין אם כבר התחיל לאכול א"צ להפסיק.

ו) לאכול ולשתות בדי קביעות סעודה, י"ח לאכול ולשתות בלי קביעות סעודה, מותר בכל היום כולו י"ט ואפי' מצוה להמנע ליכא, י"ז וכן מותר לאכול כל היום מעט פת כדי להשקיט רעבונו, דאינו בכלל קביעות סעודה הנ"ל, כ"א ויש

פתח האוצר

טו. שר"ע (ס"ט).

טז. מ"ב (סק"ו) בשם הפרי מגדים (סי' תע"א) וכ"כ הכף החיים (סק"ח), ועיי' בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' ק"ט) שנתקשה האיך תלוי אכילה לתיאבון לפי הזמן שהגבילו חז"ל מזמן מנחה ולמעלה, דבחורף יאכל כל שבעו עד זמן מנחה שבעת ההיא, שהוא ב' או ג' שעות ויאכל בלילה לתיאבון, ובקיץ צריך להתענות מזמן מנחה גדולה ואילך, ועיי' במ"ב (ס"ט) שכתב דבימות החורף בזמן שהימים קצרים מצוה להמנע מלקבוע סעודה רגילה אפי' קודם ט' שעות, כל שהוא משער בנפשו שעיי"ז לא יהי' תאב לאכול בלילה.

יז. מ"ב (סקט"ו).

יח. שר"ע (סע"י ז).

יט. מ"ב (סקט"ו).

כ. בה"ל (ד"ה מלקט"ט).

כ"א. כ"כ הראב"ד הו"ד בערוך השלחן (ס"ו) וכף החיים (סק"ט) ויש נמנעין מחצות ואילך שאין אוכלין כי אם מיני מזונות או פירות עכ"ל, ועיי' בארחות רבינו (סי' ס"א ק"א) דהחזו"א ובעל קהלות יעקב דצוק"ל לא נטלו ידיהם בעש"ק לאחר מנחה גדולה (דק' כשהוא יו"ט או חו"מ), אולם עפ"י הלכה מותר וכאמור לעיל, ובספר דברי חנה (הליכות והלכות) דכן נהג הגה"ק משינאורא זי"ע (לאכול סעודה עש"ק אחר חנוכה).

שיגנו ממנו האויט"א, או שיתן לו קנס (טיקע"ט) גדול על מה שעצרו באמצע הדרך וכיו"ב, אבל אמריה לעכורים בכה"ג שהוא הפסד וצורך גדול שאינו יכול להתעכב שם על שבת, וכ"ש כשיש עמו ילדים קטנים מותר, ועיי' יבקש מעכורים או יצלצל לקא"ד סעודיים עכ"ם שיקחנו למחוז חפצו, אם יכול להגיע שם קודם צאה"כ, ואם לאו לא יסע לביתו, אלא ילך קודם צאה"כ למקום מיושב ושבות שם, והעכורים יפתח דלת האויט"א ויקח חפציו, כדי שלא יעשה הישראל בעצמו שום איסור דאורייתא.

יג. שר"ע (סע"י ז), והטעם כדי שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול, ועיי' במ"ב (סק"א) דאף שאוכלו בבוקר, מ"ט כיון שמרבה בסעודתו שלא כרגילותו שוב לא יאכל בלילה לתיאבון, והפרי מגדים (מסכ"ו סק"א) כתב דיש בזה זלוול כבוד השבת, ועיי' במ"א (סק"ד) דבחידושי הרשב"א כתב טעם האיסור בשם רבינו חננאל שמתוך טרדות הסעודה לא יחטטקו בצרכי שבת, ולפי טעם זה כל שכבר הכינו צרכי דשבת מותר לקבוע סעודה, אבל מטעם הראשון אסור גם בכה"ג, עיי' בתוסי' שבת (סק"ג) והו"ד בפרי מגדים (סי' קק"ד).

יד. עיי' בט"ו (סק"א) דסעודה שיש בה משחה יש לאסור כל היום מחשש שמא ישחך ויתבטל מן השבת לגמרי.

נמנעים
לידי שני
(ז)
בע"ש
יוכל ל
מכדי
לאכול
כב. מ
כג. ע
(ס"ו)
כד. ב
שבת
זי"ע
החלו
כה.
ער"ש
כו.
(הל"ט)
זי"ע
שבי
אחו
שב
מח
ר"ג
הו
הט
שו
ש
כ
ה
ה
ד
ל

נמנעים מליטול ידיהם לפת מחצות ואילך, כולשתות הרבה מיני משקה עד שיבאו לידי שביעה ויתקלקל ממנו עי"ז תאות המאכל, אסור.

ז) יי וכל זה מדינא אבל החכם עינו בראשו, וכל שיודע שאם יאכל הרבה בע"ש אפי' בלי קביעות סעודה, או אם יאכל קביעות סעודה קודם ט' שעות, לא יוכל לאכל הסעודה לתיאבון, ימנע מלאכול הרבה אפי' בעת המותר.

ח) מנהגים בסעודת ערב שבת, יי בסעודה שאוכל בע"ש, יי ימעט קצת מכדי שבעו (וכנ"ל), יי ולא יתחוך הלחם בסכין, אלא ישברנו בידים, יי ו"א דאין לאכול בערב שבת מאכלי חלב, אלא בשר ויין, יי וכן יש לאכול שום (קנאב"ל).

פתח האוצר

כב. מ"ב (סקי"ד) ועי' בשעה"צ (סקי"ט).

כג. עי' במ"ב (סקי"ו) וכף החיים (סקי"ח) וערוך השלחן (ס"ו).

כד. בורכי חיים ושלום (אות ט"ז) הביא דסעודת ערב שבת היתה חשובה וגדולה מאוד בעיני הדרכי תשובה וי"ע עד שהוהיר למחברתו הצ' ע"ה שלא חתן משירי החלה שהשאיר בסעודתו זו למאן דהו כלל.

כה. כמ"ש לעיל, ועי' בליקוטי מהרי"ח (סדר התנהגות ער"ש) דכ"כ בהגהות מנהגים בשם רש"י (פ' השולח).

כו. עי' בליקוטי מהרי"ח (ט"ז) דכן הוא במהרי"ל (הלכות סעודה) ועי"ש בשם הרה"ק רבי פנחס מקאריץ וי"ע טעם הדבר כמ"ש לעיל דאין לאכול בע"ש כדי שבעו, ופותר"ח א"ת ידיך הם ס"ת חת"ך, וכתב אחריו ומשביע לכל חי רצון, ובע"ש אין לאכול כדי שביעה, ועוד יש טעם בדבר כדי שהסכינים ישארו מחדדים לכבוד שבת, (מונח נשלקן רנמינו נעלוז סי' ר"ט), ולפ"ז כל שיש לו סכין מיוחד לשבת או שלא הושחו עדיין הסכינים, מותר לחתוך בסכין, ובטעמי המנהגים (עניי שנת אות רמ"ו) הביא טעם בדבר, לפי שנוהגין לאכול בע"ש מהחלות אשר נאפים לכבוד שבת, ע"כ נוהגין לפרוס בע"ש פרוסת המוציא בידים, כדי לחלק בין החלות אשר אוכלים בע"ש לבין החלות שאוכלים בשבת קודש, וכן הי' מנהגי הצדיקים, עי' במנהגי קאמארנא (אות קנ"ה) ודרכי חיים ושלום (ט"ז).

כז. עי' בליקוטי מהרי"ח (ט"ז) דבסידור רבי שבת איתא שלא יקבע סעודתו בע"ש על בשר ויין, אך

המנהג בפולין גם אצל צדיקים ואנשי מעשה לאכול בשר בסעודת ערב שבת, עי"ש הטעם דמחמת עניות לא הי' אוכלים בשר כל ימי החול, וכדי שלא יהי' באכילת בשר בשבת שינוי וסת, אכלו בשר גם בערב שבת, ובדרכי חיים (אות י"ג) הביא דמין הקדוש מצאנו זי"ע לא אכל מאכלי חלב בער"ש, ועי' בדרכי חיים (החדש נהג' לאות י"ג) דקיבל כן מרבנו הקדוש מראפשיץ זי"ע, (ועי"ש דהנה"ק מקאמינקא זי"ע הי' מזהר לאטל נבינה נע"ש, ואמר ג"כ שקיבל כן מרבנו הקדוש מלאפשיץ זי"ע), וכן נהג הגה"ק משינאורא זי"ע (דגרי יתקאל החדש הליטת והלכות עניי שנת) ועי"ש שהקפיד לאכול רק סעודה אחת בעש"ק, ובמשמרת שלום (קאדינאו סי' כ"ד ס"ט) הביא דמנהג אביו וזקיננו ז"ל שלא לאכול בע"ש מאכלי חלב, ובדרכי חיים ושלום (ט"ז) מובא דמנהגו הי' לאכול בסעודת צהרים עש"ק חלה ותבשיל לח וחתוכת בשר.

כח. כדאיתא בגמ' (נ"ק פ"ג ע"ג) עשרה תקנות תיקן עזרא, ואחד מהן "ואוכלין שום בערב שבת" עי"ש הטעם, וכן אמרינן במתני' (גריס פק"ח משנה ו') עי"ש, וכן הוא ביוסף אומץ (מנהגי פלאנקפורט אות הרי"א) עי"ש, ים של שלמה (נ"ק פ"ו סי' מ"ג) הו"ד במ"א (ריס סי' ר"פ) ואליה רבה (ט"ז סק"א) ופמ"ג (ט"ז סק"א), ובמשמרת שלום (ט"ז) הביא דכן הי' מנהג אביו וזקיננו ז"ל, וכן הוא במעשה רב (מנהגי הגר"א אות קכ"ד) ועי"ש דכן הוא בין לנשוי ובין לאינו נשוי, ובמעשה איש (ס"ד עמ' קכ"א) הביא בשם החזו"א זצ"ל דיש לנהוג לאכול שום בע"ש או בליל שבת, ועי' בשו"ת שלמת חיים (הגמפ"ח סי' ט"ג) דבתולדות אינן מצוות לאכול שום בע"ש.

מבושל או צלויה בערב שבת (ולא שומים חיים), י"ו"א דהכוונה לאוכלו בליל שבת,

י"א ולמעשה אין העולם מודקדקין על כך. ל

ט) קביעות סעודת מצוה בער"ש, י"מותר לקבוע סעודת מצוה שזמנה קבוע בער"ש, כגון ברית מילה, י"אפי' שלא בזמנה, י"אאו סעודת פדיון הבן, י"אויש ריעות אם ה"ה כפדיון הבן שכבר עבר זמנו, י"אוכן סעודת סיום מסכתא שסיים בער"ש, שכולם בכלל סעודת מצוה שזמנם קבוע, ואף דעפ"י הלכה מותר לעשותו כל היום, י"מ"מ מצוה להקדימו בשחרית קודם חצות היום, ועכ"פ קודם שעה עשירית.

פתח האוצר

מ"מ טוב שלא לאכול בסעודה זו אלא מנין מצומצם לבד מן השייכים לסעודה, כגון הקרובים והשושבינים בסעודת נשואין, והקרובים ובעלי הברית בסעודת מילה, עכ"ד, ומ"מ היינו דוקא אם עושין הסעודה אחר חצות או אחר ט' שעות, אבל קודם לכן אם הוא סעודה רגילה שרגיל לאכול בימות החול (כמו סעודת מילה), מותר לכל להשתתף שם, דלא גרע מסעודה רגילה שמותר לאכול לעצמו אף בלא המצוה.

כט. א"ר (טס) בשם ספר חסידים (סי ט"ז) דבענין שומים צלום דוקא, וכן במעשה רב (טס) כתב דיהי' מבושלים.

ל. כן הוא בסידור היעבי"ן (לל טזט), ועיי"ש שמחמה על המהרש"ל הנ"ל, והר"ד בשו"ת שיח יצחק (סי קמ"ט).

לא. ע"י במחזיק ברכה (סי ר"ט מק"ח) וזכור לאברהם הר"ד בליקוטי מהרי"ח (סדר סעודת ליל שבת) דהא דהשמיט הרמב"ם תקנה זה עפ"י מ"ש הרמב"ם (נב) המסומן פ' קזן י"ן דה"י מנהגם לאכול שום בליל שבת מפני שהי' מטייע להם י"פי מאכלם וארצם, ומשום הכי השמיטו רע"י חילוק הזמנים והמקומות דין גרמא שנחבטלה תקנה זו עיי"ש, וכן בערוך השלחן (סי ר"ט ס"ט) כתב "ואין אנו נוהגים בזה", עיי"ש מפני דבספר חסידים הנ"ל כתב דבעינן שומים צלום ואין אנו בקיאים לצלותן, עיי"ש עור.

לב. רמ"א (סעי' ז).

לג. מ"א (סק"ט) ושו"ע הרב (ס"ו) ומ"ב (סק"ז), וכל זה אם כבר מל, אבל לכתחלה יש אוסרים למול מילה שלא בזמנה בער"ש, ע"י במ"א שציין לדברי הט"ז (יו"ד סי' נס"ג סק"ג) וש"ך (טס סו"ס רס"ו) שיש אוסרים בזה, וע"י בכף החיים (סק"ז) שכתב דכן המנהג שאין מלין מילה שלא בזמנה ביום חמישי וערב שבת כודעת האוסרים דשב ואל תעשה עדיף, אולם יש מתירים כיון דכל שעתא ושעתא זמניה הוא דאסור להניח ערל אפי' יום אחר, ועיי"ע מ"ש לעיל (סו"ס רמ"ט).

לד. רמ"א (טס), וע"י בשו"ע הרב (ס"ו) שכתב דאע"פ שמותר לעשות סעודת מצוה שזמנה קבועה בע"ש,

לה. דעת המ"א (טס) דדוקא בזמנה מותר לעשותה בער"ש, וכ"כ השו"ע הרב (ס"ח), וטעם הדבר דכיון שנדחית המצוה מזמנה ידחנה גם מע"ש מפני כבוד השבת, אבל שאר אחרונים חולקים ע"ז וס"ל דאפי' עבר זמנו, כיון דמן הדין אפי' לאחר ל' כל שעתא ושעתא רמיא עליו חובה לפדותו, מותר לעשות גם הסעודה בע"ש, ע"י במור וקציעה וחיי אדם (כלל ח' ס"ח), וכן פסק המ"ב (סק"ז), וגם הכף החיים (טס) כתב דבשעת הדחק כשאינם יכולים לעכבו עד לאחר שבת יש להקל כדבריהם, כדי שלא להחמיץ המצוה, ומ"מ נכון להקדימו בבוקר כמ"ש הח"י אדם (טס).

לו. בה"ל (ד"ה לו פה"ז).

לז. ע"י במ"ב (סק"ג) דלכתחלה נכון להקדימו בשחרית מפני כבוד השבת, וכמבואר (נמי מל"ה סעי' ז) לענין סעודת פורים כשחל בע"ש, ומ"ש הב"ח והר"ד במ"א (סק"ו) דמצוה להתחילו קודם שעה עשירית, לאו דוקא הוא דלא עדיפא מסעודת פורים, ע"י בשעה"צ (סק"ו), ומ"מ בדיעבד יכול לעשותו גם ממנחה ולמעלה ע"י במ"ב (טס).